Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ЕРА, 7 февраль, 1974 шу. • № 17 (15313). • Мах 2 кеп.

1973 хоадамбеча шера транспортникашта юкъе яьржача Ерригроссийски социалистически яхье дакъа лоацаш хилар Нохч-ГIалгIай автотранспортни управлене № 1737 йола автоколонна. ДIадахача шера социалистически яхьа итогаш йича РСФСР автомобильни транспорта министерстваи шоссейни наькъаш дехкача болхлой профсоюза ЦК-ан карара-кара тела ЦIе байракхи 820 сом премни хьожаяьй № 1737 йолча автоколонна коллектива юкъе хьалхара моттиг яьккхача III-ча отряда. Самардийнахьа автоколонна болхлой собране из совгIат дIанийцар цу отряда автотранспортникаша.

Отряда коллектива юкъе къаьстта дика къахьегарца белгалъяьннай Б. И. Демченко керте латта № 13 йола бригада. Нохч-ГIалгIай транспортни управлено дикагIъяр я аьина белгалъяьккхача цу бригада коллектива 400 сом преми елар.

СовгIато къахьегама хьинар айдаьд транспортникий. Цар дош деннад соахкарчул кхы а дикагIа толамаш даха. Январь бетта баьча балха итогаша белгалду цар из кхоачашделга. Дукха тIехкхоачашъяьй водителаша, пассажираш, мухь дIа-хьа кхахьара бетта план.

СУРТА ТIА: социалистически яхье котъяьлнача отряда байракх дIалуш ва № 1737 йолча автоколонна начальник Р. Н. Башиян.

И. ПЛИЕВА сурт.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ВИЗИТ КЪОАБАЛЪЮ

ЭНЕРГЕТИКАША ДОШ ЛУ

ЧIоагIа теркам тIабохийташ хьежаш хилар КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева Кубе яьча доттагIлен визитага Грозненски объединене ТЭЦ-а № 1. № 3 йолча электростанцей болхлой, гIулакхера бараш.

Геттара чIоагIа хьинар айдаьд энергетикий КПСС ЦК декабрьски Пленума решенеши, КПСС ЦК партеген, советски халкъаген даьча Кхайкарало. Партеи правительстваи пятилетка диьлагIа шу кердача къахьегама толамашца белгалдаккха аьнна баьча тIахьехамо геттара низ совбаьккха къахьегаш ба энергетикаш.

Грозненски ТЭЦ-а энергетикаша нйслагIча пятилетка диьлагIча шера керда социалистически декхараш тIачийдад: электрически йовхален энерги хьахецара йола шера план 28 декабре кхоачашъе, къахьегама овсарле, дIадахача шерала нийсйича 1,5 процент лакхъе, производства рационализаторски предложенеш юкъеяхьарах 30 эзар сом пайда эца, 200 эзар киловатт сахьат электроэнерги кхое.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ДОККХА БАРКАЛ

Латински Америке эггара хьалха кортмукъабаьлна социалистически мохк ба Куба. Империализма мазах хьа а хаьда, марксизма-ленинизма лардаш тIа бIубенна керда вахар хьакхоллаш да тахан Куба халкъ. Цудухьа вай Iалаьмате чIоагIа лоархIаш а доккхал деш а да Кубацара доттагIал.

Советски Союзан Куба Республикаи юкъера доттагIал кхы а чIоагIдара, социалистически мехкий цхьоагIо чIоагIъяра, дерригача дунен тIа машар чIоагIбара Iалаьмате доккха маIан долаш ла КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев Кубе ваха хилар.

Укх деношка Нохч-ГIалгIайченна халкъий ДоттагIала орден хьаялара хетаяьча КПСС Нохч-ГIалгIай обкомен Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумен торжественни заседане ше къамаьл деш КПСС ЦК члена, СССР Министрий Совета председатела заместитела, СССР Госплана председатела Н. К. Байбакова аьлар: «Вай халкъо, дунен тIарча дерригача прогрессивни низаша маярра къоабалъеши хьаллоацаши я Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени машар безаш йола арахьара политика. Латински Америкерча революционни болама авангард йолча Кубе вахача новкъоста Л. И. Брежнева визито тешал ду Кубе социалистически строй хьалъяр Советски Союзо хоадамболлаш хьаллоацаш хиларан империализмана духьаларча къовсама гIулакха юкъе, социализманен капитализманен юкъера низий соотношени дIахо хувцара юкъе керда дакъа лацар хургхиларан». Уж дешаш вайх хIаране кхетадеш а къоабалдеш а да.

Вай массане а доккха баркал оал Коммунистически парте Центральни Комитета а КПСС ЦК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева шийна а дунен халкъашта юкъера машар чIоагIбара цахаддаш йоакхо еш, къовсам лоаттабеш уж хилара.

Саид ЧАХКИЕВ.

ТХО РАЬЗА ДА

Денгара-денга чIоагIлуш доагIа Советски Союзаи Кубанен юкъера экономически, культурни бувзамаш. Цун дола кхы а цхьа тешал да КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева укх деношка Кубе йихьа хиъна визит. Кубински халкъо из Iалаьмате чIоагIа везваь тIаэцаро хьагойт вайна. Советски нахацара доттагIал уж цхьанна хIаманца хувцаргдоацаш болга.

Кубе революци котъяьлна байвача январь бетта пхийтта шу даьлпад. Цу юкъа саг цецваллала йоккхий эргалонаш хиннай цар зIамвгача революционни мехка. Из нита хургдацар социалистически мехкаша, Советски Союзо царна новкъостал даь децаре. Из шоаш дика кхетадеш долга хьахьекхар укх деношка кубинцаша. БIубенна шоай мехка социализм хьалъеш доалла кубински халкъ дIахо а толамаш дахара даькъала дувц оаха.

А. ЧАСПИЕВ,
Грозненски района «Атагинский» совхоза парткома секретарь.

БIАЬСТАН БАЛХАШКА МИШТА КИЙЧЛУ

МЕХАНИЗАТОРАША ЙОАКХО Ю

Техниках боаггIача тайпара пайда а эцаш дикача хьокхамашца чакхдаьккхар дIадаха юрта боахама шу Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза механизатораша. Ялати лаьттанцара йоала кхыйола продукташи йоахилга а кийчъелга а алсамдаккхара тIехьа яьржача Ерригсоюзни социалистически яхьа юкъе а баха лоацпача хана чаккдаьхар кхашкара балхаш.

Бизза низ тIабохийташ болх байташ техника дуккха яхаргйолаш Iунал ду механизатораша. Совхоза доалахьарча ерригача 67 тракторах 30 мара ремонт е езаш яц. Техника, доагора-смазочни материал кхояра механизаторий уйла дукхагIа тIаерзаяра моральни материальнии стимул юкъейоалаяьй. Машинаша беча балха учет нийса лелаю, хан-ханнахьа текущии капитальнии ремонташ ю.

ХIанз боахамера балхаш лаьгIденнача хана дерригa низаш тIадахийтад совхоза механизатораша, юрта боахама техника тоа а яь ханнахьа бIаьстанга кийчо яра.

Йоккхача, типовой мастерской лерга нIана боаттIабе санна тата доал. Мотор дIа а оттабаь из тохкаш ва кхоалагIча отделене тракторист Дадаев Iабдул-ГIапур.

— Дукха хIама дисадац са де, — йоах цо — коробка дIаоттаяьвальча тениг санна кийча хургья са трактор.

Еррига мастерской хIанз йиъ трактор мара яц. Укх шера хьалхарча квартале ремонт е езаш цхьайтта трактор яр. Царех ворхI механика-контролера тохка а тохкаш араяьннай.

ДIадахача шера гурахьа шекара свекла чуэцилга тIехьадаларах ханнахьа ремонт е болабеннабеце а йиълагIча квартала план кхоачашъе вIаштIехьдаьннад механизаторий.

Ремонтникаша шоай дерригa низаш оарцагIдаьхад тракторащ, еррига юрта боахама инвентарь ханнахьа тоаяь яккхара. Дуккхача шерашка болх беш йоккха опыт йолаш нах ба мастерской цехашка къахьегараш.

Трактораштa эша чоалхане йоаца оатхалаш шоаш хьаю укхаза. Йоккха говзал йолаш ва дуккхача шерашка токарни станока тIа болх беш вола Ибрагимов Мовла.

— Эттара чоалханера, бехкто кхамера, оатхал хьаелга цунна тIадул оаха,— йоах механически мастерске заведующе Дандаев Саламус.— Цо яьча оатхала раьза хул механизатораш.

Цунца цхьана токарни цехе болх беш ва дуккхача хана денз токарь волаш болх бу Эсабаев Мада. ДукхагIдолча даькъе ремонт елга цу цехах тийша да. ХIаьта из лоархIамера гIулакх дика кхета а деш творчески уйлз тIайохийташ къахьег йоккха йоацача токарни цеха колективо. Сменни заданеш 130—140 процент кхоачашъю токараша.

Хален чоалханеи болх ба мотора блока клапанашта гнездо елга, мастерской хьалашка хIаьта а. Из говзал дика караерзаяьй Эсабаев Мадас. Токарни станока тIа болата гIоз хьабийя клапана эшача боарамех харш а даьккхе блока низзагIа Iочутох. Иштта лоархIамеи дукха хьекхалуши ба гусенични трактора хьалхашкарча чархий гIув. Цун шейкана харш, тIаккха хир даккха дезаш хул, юхаметтаоттае езаш хул гусеницаш хьаллоаттаю катокаш, кхыяраш. Цу декхарех дика лоархIабу ремонтникаш.

Мастерской ремонтах латтача механизаторащца къамаьл дича гучадаьлар йиъ тракторах Т—38 яха Гуцаева цаI 25 декабре денз латтилга. Трактор дIалелаеча даькъа катокаш, опорни катокашта латта 7608 яха подшипникаш йоацаш хIанзалца лаьттай из трактор. Уж оатхалаш мастерской хьаюлургйолаш яц. Лоалахарча боахамашкара кора-м яьй царна уж хIанз.

— «Сельхозтехника» отделене оатхалаш хьалац, трактор шоашка дIайигар дог доахаш. Из тхона пайдане дац. Цхьа-дале, ремонт дика а яц, шозлагIа-дале, хяна хьа яьа балац. Тоьал ха я оаха Сунженскии, Урус-Мартановскии МРО 10 трактор дIаяхийта, хIанз а царех цаI ремонт яь яьннаяц, — йоах С. Дандаева.

Цу юкъа шоаш боахаме ремонт яь 15 трактор кийчъяьй механизатораша.

Мастерской лоархIамера а керттера а цех я моторни яр. Ший гIулакх дика довзаш, дуккхача шерашка цу чу болх беш хьавоагIа Р. Тепсаев. Цун говзача кулгаша тоаду ерригача тракторий моторащ. ЦаI мара веце а дика лоархIаву из ший балхах. Цхьан дийнахьа трактора цхьа мотор вIашагIболла кайоал цун.

Дика специалисташ ба совхоза мастерской болх беш. Овсар е къахьегара царна эша хьалаш Iалашдича, цар кхы а лакхара хьокхамаш доахаргдар.

Трактораштa ремонт яр дика леле а ца хилийта тарлуш дола кхоачамбоацараш да механически мастерской. Трактор ремонтах ена, араяьнна ха дIаязъеш график яц.

Из хьайнйхача, тракторашта ремонт яра план елар сона мастерской заведующе.

Кхыча боахамашка санна хьалхе а шоашка йоаца оатхалаш малагIаш я а хьежа, уж Iалашъяра де дезар даьдаларе Гуцаева трактор бутт совгIа ха йоакхаш мастерской латтаргъяцар.

Помещене шийла я. Балха безам тIагIоргболаш дац гIулакх. Батареяш йовхал луш яц. Нах тIера барзкъаш а тIадувхаш балха боахк, кхерамален техника телхаю.

Дицдалийтац совхозе бригадашкара юрта боахама инвентарь бIаьстан балхашта кийчъе езилга. 25 февраль тIакхоачаш из кийча хилийта лаьрхIача механизатораша дика къахьийгад. Совхоза кхаь отделене мел йола инвентарь ремонт яь кийча я кхоалагIча отделенера ялат дIадув кхо сеялка йоацаш. Уж ремонт еш я. Тоаяь инвентарь чархаштa кIай басар хьекха вокх оатхалашта даьтта хьекха гравир биллача площадкаш тIа кIал хIамаш а оттаяь латт. Укх деношка юрта боахама техника ремонт ярга а из лоаттаерга а хьожаш хиннача районни комиссе шоллагIа моттиг хьожаяьй боахама.

Укх шера кхашкара балхаш дукха хургда. Совхозе шерде лерхI хий дехка культурни даьгIекаш йола кхаш. Шин сменагIа болх бе безаргба. Цу гIулакха хIанзле а оарцагIбаьннаб совхоза кулгалхой, партком. Дукха хана денз дIатесса хинна гIулакх хьалийцал хIанз. Ер шу долалуш вIашагIъехкай механизаторий курсаш. Ткъаь пхийтта саг ва цига дешаш, царех кхоъ кхалсаг я. Бе-бе нах багIа курсашка. Школе итт класс чакхъяьккха тракторстал деша енай Хамидова Хамсат, цун новкъост Абдурахманова Тойита, кхыбараш. Кадыров Iалаудин бригада слесарь ва. Советски Эскара мугIарашка гIулакх даь цIавенав Мутаев Iусман. Механизатора говзал караерзаяь ялат кхеде лерхI цо.

Курсашка кулгалдеш ва совхоза керттера инженер Цехаев Кюри. Дика вIаштIехьдаьккхад цо деша багIараштa дерригa предметаш хьехилга, юкъеэзаб совхоза специалисташ.

Совхоза специалистий, механизаторий ерригa уйла тIаерзаяь и дукха ха йоацаш арадаьннача партеи правительстваи лоархIамерча документаша юрта боахама къахьегамхоштa хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лацара де мел дезар де.

Т. МАГОМЕДОВ.

Лакхехьарча сурта тIа мотторист Р. Тепсаев, лахехьарча сурта тIа токарь Ибрагимов Мовла.

Автора сурташ.

ГАЬНА ЯЦ ГОТА ХА

Шерра даьржа дIахьу республика совхозийи колхозийи механически мастерскойшка техника ремонт яра балхаш. Ремонтникаша дерригa низаш тIадахийтад бIаьстанга дика кийчо яра.

Ерригача республике гуйран-Iан замалахь планагIа 2638 трактора ремонт е езача хIанзле 2002 трактора ремонт яьй. ДIадахача шера нийсдича ремонтни балхий темпаш лакхагIа я.

Гуйран-Iан замалахь ремонт яра план массарел хьалха кхоачашъяьй Ачхой-Мартановски района боахамаша. Лакхарча темпашца дIахо ремонт еш я Грозненски, Надтеречни, Урус-Мартановски, Шалински районашка.

Малгобекски, Гудермесски, Сунженски районашка 63—68 процент мара яц ремонт яь техника.

Ерригача республике хIанзчул тIехьагIа ялх бIаь совгIа трактор ремонт е езаш я. БIаьсти яла дукха ха йисаяц, 23 процент нохараш, 27 процент сеялкаш тоаяйза латт боахамашка.

ТIехьаюваа инвентарь тоаяра дукха тIехьадус Шелковской, Надтеречни районий боахамаш.

Февралах ударни бутт баь колхозашкара, совхозашкара техника, еррига юрта боахама инвентарь яь яккха еза.

СВОДКА

Гуйран-Iан замалахь ремонт яра план процентаща	
Ачхой-Мартановски	102
Веденски	47
Грозненски	80
Гудермесски	67
Малгобекски	63
Надтеречни	83
Назрановски	77
Наурски	78
Ножай-Юртовски	12
Советски	59
Сунженски	68
Урус-Мартановски	80
Шалински	87
Шелковской	75
Ерригача республике	76
1973 ш. укх хана хиннар.	72

ТЕХНИКА ТОАЕШ БА

Кхашкара бIаьстан балхаш дIадоладара эша техника ханнахьа тоаяь яккхара вай республика берригa механизатораш тIахьехаш сунженцаша даь Кхайкара къоабалдаь хьал а лаьца, сихбенна трактораши кхыбола юртбоахама гIирси тоабеш ба Малгобекски района «Кавказ» колхоза ремонтникаш.

Колхоза механизаторий коллективо дош деннадар 1973 шера IV квартала план 25 декабраген укх шера хьалхарча квартала план 15 мартаген кхоачашъе. Шоай дош кхоачашдеш хьабоагIа ремонтникаш IV квартала план 22 декабре кхоачашйир цар. Тоа а яь механически мастерскера араяьккхар 24 трактор. Планал совгIа 3 трактор тоайир.

Укх шера хьалхарча квартале 32 трактор тоае еза цар. Царех ахаш гаргга яраш хIанзле а кийча я кхашкара бIаьстан балхаш дIадоладе.

Техника тоаеча кIезига бац камаьхала а ювлаш къахьегараш. Царех ба 17 шера укхаза болх беш вола медник Абрамов Андрей Иванович, электрик-аккумуляторщик Еремин Валентин Алексеевич, кхыбараш. Цу опыт йолча говзанчаша ала хIама доацаш дика тоаю моллагIа оатхал, хIара дийнахьара балха нормаш тIехкхоачашъю.

Цхьабакъда, оатхалаш ца тоъар бахьан долаш цкъаза халонаш нийслу мастерске болхлошта. Цар вIаштIехьлоал уж халонаш эшае. Ремонтникаша шоаш тоаю подшипникаш, роликаш, кхыйола оатхалаш.

Балха толамаш гIадвугаш да ремонтникий. Бакъда, колхоза партийни организаце а кулгалхоша а къаьстта теркам тIабахийта беза социалистически яхь йоаггIача тайпара вIаштIехьъяккхара. Механически мастерске цхьаина а цехе гуш дац социалистически декхараш кхоачашдара колхозхой тIахьехаш дола плакат е лозунг. Гойтара агитаци тоаяра гIулакха уйла е еза цига.

А. АЛИХАНОВ.

ЮРТБОАХАМА БОЛХЛОЙ СОВЕЩАНЕШ

Шелковской района дикагIболча юрта боахама болхлой совещани хьайийллар КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара В. Г. Табацковас.

1973 шера хьайбай продукци алсамъяккхарах Шелковской района юрта боахама болхлошта хьожаяь КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, Министрий Совета, облсовпрофа карара кара тела ЦIе байракхи укх шера хьайбаш Iангара дахара дика кийчо ярах енна РСФСР Министрий Совета, ВЦСПС Сийлен грамотеи дIаелар В. Г. Табацковайга совещане дакъа лоацаш хиннача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара С. С. Апряткина.

«ДIадахача шера итогехи нйслагIча пятилетка укх къоастамбеча шера района юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарехи» доклад йир КПСС Шелковски райкома шоллагIча секретара В. Д. Аралина.

1974 шера социалистически декхараш тIанийцар Шелковской района юрта боахама къахьегамхоша.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ а дийша Шелковской района дикагIболча юртбоахама къахьегамхошта орденаши медалаши дIаелар С. С. Апряткина.

* * *

Шелковской районе хинначул ший ди хьалха ишта совещани хилар Наурски районе а.

Наурски районерча № 98 йолча Алпатовски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете депутат харжара денах дола

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

«Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарах йолча Положене» 98 статьяга хьежжа Наурски района № 98 йолча Алпатовски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете депутат хоржаш хоржамаш ду ди 1974 шера 3 март, кIиранди отталолда.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1974 шера 30 январь.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш деча № 98 йолча Алпатовски хоржамий округа состава хьакъехьа.

1971 шера 16 мартерча Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хоржамаш деча № 98 йолча Алпатовски хоржамий округа составана юкъейода Алпатовски станични Совет.

Нн. М. Д. Джангириевна, М. А. Назировна, А. Ю. Юсуповна «Хила болхараш кIалхарбахарах» яха медаль яларах дола НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

1973 шера 27 ноябре Грозный — Советское маршрутагIа йоацача автобуса авари хиннача хана хила болха нах кIалхарбоахаш къонахчал долаши майрен хиларах СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Хила болхараш кIалхарбахарах» яха медаль лойла.

Джангириев Магдин Джамбековича — «Туркменнефть» объединене бурильщика помощника.

Назиров Маас Ахметсултановича — Советски районни потребительски общества тика заведующена.

Юсупов Амади Юсуповича — Советски районни больница шофера.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

1974 шера 30 январь.
г. Грозный.

Н. К. БАЙБАКОВ НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕНЕ ХИЛАР

КПСС ЦК член, СССР Министрий Совета Председатела заместитель, СССР Госплана председатель Н. К. Байбаков г. Грознерча предприятешка, республикерча боахамашка хилар, болхлоща, инженераща, колхозхоща къамаьлаш дир, цар бытен къахьегамен хьалаш хийттар.

Самардийнахьа делкъа ха хуллаш парте обкома здане чу Н. К. Байбаков вIашагIкхийтар республика партийно-боахама активаца.

Цу дийнахье а Грознера дIавахар Н. К. Байбаков. Из накъавоаккхаш аэропорте вар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь С. С. Апряткин, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатель Р. В. Вахаев, КПСС обкома бюро членаши членалла кандидаташи, общественноста викалаш.

СИЙЛЕН ДОСКА ТIА

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои облсовпрофа президиумои промышленноста, гIишлошъяра, транспорта, юрта боахама предприятешкеи организацешкеи 1973 шера IV квартале лелаяьча социалистически яхьа итогаш а яь, республикански Сийлен доска тIа яьхай эггара чIоагIагIа производственни хьокхамаш лакхдаь йола укх лехера предприятеши организацеши:

СССР 50 шу дизара цIерагIйола Грозненски химически комбинат.

Грозненски мехкдаьтта Iилма-тохкама институт («ГрозНИИ»).

Мехкдаьтта промышленноста предприятешта проекташ увттаю институт («Гипрогрознефть»).

Ацетонови завод.

Карабулакера химически реагентий завод.

«Горскнефть» яха мехкдаьттен гази доаха управлени.

Бурув тохара балхий Старогрозненски управлени.

«Грознефть» объединене тампонажни контора.

«СевКавНИПИнефть» яха Iилма-тохкама институт.

Городашта юкъе телефонаца къамаьлаш ду Грозненски станци.

Малхбоалехьара электрически сеташ.

ВIашагIтеха Грозненски теплоэлектроцентраль.

Грозненски хIамаш тега производственни объединени.

№ 7 йолча гIишлошъяра треста Грозненски монтажни управлени.

«Чечингстройтранс» яха производственни автотранспортни объединени.

«Чечингсельстрой» яха гIишлошъяра трест.

ГIишлошъяра управлене специализировании СМУ.

ГIишлошъяра управлене № 7 йола гIишлой-монтажни управлени.

«Электроприбор» яха завод.

«Пищемаш» яха Аргунски завод.

Грозненски автотранспортни предприяти.

«Автоспецоборудование» яха Грозненски опытно-экспериментальни завод.

Гудермеса машиннаькъа станци.

Грознерча станце вагонни депо.

Веденски лесхоз.

Къаьст-къаьстача наха барзкъаш тега фабрика.

ВОГ яха дешара-производственни предприяти.

Наькъаш-тIаьш техка управлени.

Ачхой-Мартановски райпромкомбинат.

«Победа» яха комсий совхоз.

«Ассинский» сомий-баьцадаарий совхоз.

«Новосельский» сомий-баьцадаарий совхоз.

«Комсомольский» комсий совхоз.

№ 3 йола Грозненски маькх ю завод.

Грозненски шурий совхоз.

Грозненски районера «Советская Россия» яха колхоз.

Сунженски районера «Победа» яха колхоз.

Сунженски районера ЦIеча Эскара цIерагIйола колхоз.

Шалински районера Ленина цIерагIйола колхоз.

Ялаташ дIачуийду Аргунски пункт.

Районий юкъара Шалински «Сельхозтехника» объединени.

«Чеченингушводстрой» яха гIишлошъяра управлени.

СОВЕТСКО-КУБИНСКИ ДЕКЛАРАЦИ

Кубай Коммунистически парте Центральни Комитета Хьалхарча секретара, Куба Республика Революционни правительства Премьер-Министра Фидель Кастро Руса вийха ваха 1974 шера 28 январера 3 феврале кхаччалца официальни доттагIала визитаца Кубе хиннав Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев.

Социализм хьалъеш боаллача Латински Америкерча эггара хьалхарча мехка эггара хьалха вахача КПСС ЦК Генеральни секретара визито ше маярра хьалхьоайир кубински къахьегамхой оагIонгахьара революционни энтузиазми новкъосташха йола солидарности, шийна белгалъяьккхар цо советско-кубински доттагIал дегIадара даькъера керда лоархIаме этап. Цу деношка кхы тIа а къаьгга хьагучаяьлар СССР-и Кубеи вIашагIхоттайолийташ йола йохаргйоаца цхьоагIон новкъосташха йола солидарности, белгалдаьхар царна юкъе вежарашха цхьана леладу гIулакхаш дIахо кIоаргдара наькъаш. Шаккхе а мохк чухьара дегIаахара опыт дIа-юха эцар пайдана а боккхача маьха а дар. Советски Союзеи Кубайи кулгалхоша хьакхайкаду дунен тIа хIанз латтача гIулакхий хьакъехьа шоашта хетараш а социалистически паччахьалкхений арахьарча политика, паччахьалкхенийи халкъийн паргIато, кортамукъале, суверенни бокъонаш лораяра, машари дунен халкъашта юкъе цхьана леладу гIулакхаши чIоагIдара политика декхараш а бокъонца цхьатарра хилар.

СОЦИАЛИЗМАИ КОММУНИЗМАИ НОВКЪА ГIОЛЛА БIУБЕННА ГIА БОАХАШ

Кубай Коммунистически парте лаккха мах бу КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра Советски Союза Коммунистически партей деррига советски халкъой чакхдоахача кхолламеча гIулакхий исторически лоархIама.

Пятилетка кхоалагIа, хоадамбеш дола шу толаме чакхдаккхаро кердача рубежашка кхоачаяьй советски экономика — дегIаенача социализма экономика. 1973 шерара планови заданеш тIехкхоачашъяьй промышленни продукци арахецара, къахьегама овсарле — общественни производства эффективноста эггара лоархIамегIа бола хьокхам — лаккхъяра. Мехка хьаяьй керда йоккхий промышленни комплексаш, толаме караерзаеш я керда хьагучаьяха Iалама рузкъаш доахка моттигаш.

Юрта боахам дегIабоалабара даькъе КПСС-ои Советски правительстваи чакхдаьха гIулакхаш бахьан долаш дикка алсамъяьннай юртбоахама продукци. ДIадахача шера эггара чIоагIагIа лакхбаьб ялатий, боамбе, дукхача кхыча культурай хьувкъам.

Халкъа боахама кулгалдара КПСС-о чакхдоахача гIулакхашта юкъмоттиге латт Iилма-технически революцена карагIдаьннараш шерра юкъехкахьара. Планированен управленен система эргайоахаш тоаяра ларда тIа еррига советски экономика кхы тIа а айяра дешаш. Плана боарамагIа чакхйоахаш я советски халкъа хьал-тоаро лаккхъяра шерра программа.

Парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара халкъа творчески низаш оарцагIдахара дика белгалъяьнна метод я деррига халкъа юкъара социалистически яхь йоаржаяр. Планови заданеш ханал хьалха кхоачашъяр, встречни планаш, къахьегама овсарле лакхъяр духьа, продукце дикал чIоагIа тоаяр духьа къахьегамхоша лоаттабу хьинарен инициативни къовсам — цу дерригача хIамаша кхы а низ болашагIа бу Советски Мохк, новкъостал ду коммунизм хьалъяра дерригдунен-исторически декхар кхоачашдара.

Кубински халкъа дег тIара дика хет вежарашха долча советски халкъо толамаш доахаш. СССР экономически оборонни низ чIоагIбар, коммунизма материально-технически база хьаеча толамаш дахар дунен халкъашта юкъе боккхача лоархIаме да. СССР-а карагIдувлараша социализма кхыча мехкий дегаш ураувттаду, керда низаш тел паргIатон, демократе, къамий кортамукъален, социальни прогресса гIулакх хьаллоаттадеш мел бараштa, тIа-тIа чIоагIагIа материальни лард йолл халкъий машари кхерамзален бахьан долаш къовсам лоаттабара.

Советски Союза Коммунистически парте, советски халкъо боккха мах бу ший Коммунистически партена тоахаьа кхотаденнача кубински халкъо дерригача къахьегача халкъа ираз хилийтар духьа социалистически общество — эксплуатацех мукъа йола, къахьегамхоша шоаш доал деш йола общество хьалъяра сийлахь-доккха декхар кхоачашдеча доахача толамий.

Культура дегIайоалаяра даькъе яьча кIоаргача социально-экономически эргалонаша кубински халкъа вахар овлангара дена хийца ца Iеш, къаман кортамукъален социальни прогресси бахьан долаш къовсам лоаттабеча дукхача кхыча халкъий дегаш ураттадеш бола хьожам хиина дIа а эттай уж.

Принципиальни лоархIам болаш ба хIанз Кубай Коммунистически парте организационни структура эргаяьккха тоаяра, партийни мугIараш чIоагIдара, парте съезд кийчъяра, социалистически паччахьалкхел централизованни планировани дегIайоалаяра, марксизма-ленинизма идеяшкара халкъа кхетам балара беш бола болх.

Дукха ха йоацаш шерра белгалдаьккха Монкада казармана турпал штурм яь 20 шу дизари Кубински революци котъяьнна 15 шу дизари, мадарра аьлча, экономически, социальни культурни строительстве Кубайна карагIдаьннараш деррига халкъ хьажар дар. Кубай болхлой классеи берригача къахьегамхойи политически къахьегамеи хьинар айдара новкъостал даьд кубински профсоюзий XXIII съездо.

Цу дерригача хIамаша геттара дика хьахьокх, Куба политически боахамеи вахар тоадеш йоаллаш хилар. Кубай коммунисташа кубински халкъа революционни традицей байракх лаккха айяь хьош хилар, даьха толамаш чIоагIдарцеи кIоаргдарцеи кубински социалистически революци ше дегIаяра кердача этапа чу яьнна хилар.

ЧIОАГIЛУШИ ДЕГIАУХАШИ ДА СОВЕТСКИ СОЮЗАИ КУБАЙНЕИ ЮКЪЕРА ВЕЖАРАШХА ДОЛА ДОТТАГIАЛ

Советски Союзи Кубеи дог тийша я, советскии кубинскии халкъашта юкъера, Советски Союзеи Кубайи коммунистически партешта юкъера дохаргдоаца доттагIали вежарашха цхьана леладу гIулакхаши шинна а мехка, ерригача социалистически содружества овлангарча хьашташа, машареи дунен халкъашта юкъерча кхерамзлени хьашташа маяххара хилара. ЧIоагIа лаьрхIад цар, социалистически интернационализма принципашца хьалхле а лелаеш, бокъонца цхьатаррарча бокъонийи суверенитет вIаши лархIарен уйлаца, советско-кубински доттагIал — социальни строй цхьатара хиларцеи социализми коммунизми машаре хьалъяра гIулакха лерхIараш цаIаш хиларцеи кхотабенна болча шинна а мехка дезагIа дола рузкъа — мамогга чIоагIдеи дегIаккхувлеи.

Долла хIама дергда, Советски Союзеи Кубайи халкъашта вахар, культура, общественно-политически, боахама, Iилма-технически опыт шоайла дикагIа йовзийтара, цхьана леладу советско-кубински гIулакхаш компартешка, паччахьалкхений органашка, профсоюзашка, кагирхой, кхалнаьха, кхыча массови организацешка гIолла хадданза шердара, шинна а мехка бахача наьха викалашта юкъера контакташ шеръяра.

Плана боарам тIа, йIаьххача ханна йолча ларда тIа, белгтала аьлча, 1972 шера кулгаш яздаьча экономически соглашенешка хьежжа, шин мехко цхьана леладу экономически, торгови, Iилма-технически гIулакхаш даим дегIа а ухаргда, эргадувлаш тоа а лургда. Къаьстта уйла тIайохийтаргья цхьана леладеча экономически гIулакхий эффективность лаккхъяра.

Шердергда советскии кубински планови органашта юкъе, шинна а мехка министерстваштеи ведомстваштеи юкъе цхьана леладу гIулакхаш, советскии кубински производственни коллективашта юкъера айхха бувзамаш.

Шин правительствана юкъе яьча соглашенешка хьежжа Советски Союзо социалистически Кубайна новкъостал дергда индустри медегIайоалаяра, юрта боахама механизаци яра, кубински экономика тайп-тайпарча доакъошта квалифицированни кадраш кийчъяра.

Хьаллоаттадергда советскии кубински Iилма-тохкама учрежденешта, дешара заведенешта, творчески союзашта юкъера бувзамаши цхьана леладу конструктивни гIулакхаши.

КПСС ЦК Генеральни секретара Советски Союза Коммунистически парте, Советски паччахьалкхен, дерригача советски халкъа цIерагIа бакъдар керда вахар хьалдеча дIахо а Кубайна гIо деи из хьаллацеи Советски Союз кийча хилар.

Кубай КП ЦК Хьалхарча секретара Кубай Коммунистически парте, Революционни правительства, дерригача кубински халкъа цIерагIа цIенача дег тIара эггара доккхагIдола баркал аьлар Советий Мехка Кубайца интернациональни солидарность хиларах, социалистически общество хьалъяра дерригача доакъошка вежарашха новкъостал дарах.

СССР-еи КУБАЙИ КОММУНИСТАШ — ЮКЪАРА ГIУЛАКХ БАХЬАН ДОЛАШ ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМЕ ЦХЬАН МУГIАРЕ

Дохаргдоацача советско-кубински доттагIала кIоаргагIа йола лард я КПСС-ан Кубай Компартенеи — шоай деррига гIулакхаш къахьегача халкъа ираз бахьан долаш, социалистическии коммунистическии общество хьалъяр духьа лоаттабеча къовсама тIадерзадаьча революционни марксистско-ленински шин партена юкъе масе оагIорахьара вежарашха цхьана леладу гIулакхаш. Уж гIулакхаш дегIаккхувлилга эггара лоархIамегIара декхар лоархI КПСС-ои Кубай Компартеи.

КПСС-ои Кубай Компартеи хадданза шер а дергда, эргадоахаш тоа а дергда дерригача боарамашка шоаш цхьана леладу гIулакхаш, каст-каста дIа-хьа ухийтаргья партийни болхлой делегацеш, чIоагIъергья партийни кепайоазонна юкъера контакташ, мамогга шердергда социализми коммунизми хьалъяра опыт дIа-юха ийелга.

Дунен арене лаьгI ца луш идеологически къовсам латтача, реакционни пропаганда даим социализма мехкашта гонахьа меткIаьлей кIура пордув оттае, шоай мехкий халкъашта хьалхашка социализмах дола бакъдар юхамаччахьа даккха, цу тайппара, тIа-тIа михьаръювлаш йолча капиталистически системана чухьарча кризиса тIера уйла дIатувлае гIертача хIанзарча хьалашка вежарашха йолча шинна а парте белгалдоакх меткIаьлеш дувцараш хадданзеи бокъонцеи хьагучабахаьнза, антисоциалистически низий идеологически диверсе моллагIа а формаш хоадамболлаш юхаеттанза ярг ца хилар, цу гIулакха социалистически мехкий вахара хьакъехьа дунен общественностагIа шерра хоам а беш.

Дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойи болам дIахо кхотабара тIехьа латт КПСС-и Кубай КП-еи хадданза. ДIахо хьинаре гIулакхаш чакхдоахаргда цар дунен революционни авангарда къаьст-къаьста оттарядаш шоайла духьала оттае, халкъий социальни прогресса, къаман кортамукъаленна, чIоагIача машара тIехьа латтача низий цхьоагIо вIашагIъяккха гIертара духьала. Шаккхе а парти машар боацаш хургья аьттехьарча сана, иштта «аьрдехьарча» а ревизионизма, коммунистически болхлойи партеша цхьана кийчбаьча интернациональни наькъа духьала йолча гегемонистски шовинистически тенденцей хьакъехьа. Марксизма-ленинизма ларда тIа дунен коммунистически болама мугIарий цхьоагIо чIоагIъяр хила а хиннаб, хIана болаш а ба еррига революционни процесс толаме дегIаахаран кIоаргъяран бола тешам.

ЧIОАГIА МАШАР, ХАЛКЪИЙ КХЕРАМЗЛЕИ ПАРГIАТОИ БАХЬАН ДОЛАШ

Ах бIаь шу даьннад адамленна социализмага бода никъ билла В. И. Ленин, дерригача дунен къахьегамхой геннальни хьехархой баьччеи дIаваьлча денз. Дунен халкъашта юкъерча леламо тахан а тIехьа кхы тIа а кхы тIа а чIоагIду дунен дегIаахара керттерча тенденцей яь ленински анализ бакъ хилар.

Ленина гуш хиннача тайпара, бокъонца цу лостамгахьа дода дуне.

Хадданза лакхлу дунен социалистически система низи дунен халкъашта юкъерча событей леламана цо еш йола влияни. Исторически коталонаш яьхай халкъий къаман-кортамукъален къовсамо. Цун низагIа тедалуш латт хIанз хьалха хиннача колониальни порядкашта меттел империалисташа дIаоттае лерхIача неоколониализма зIанараш а. ХьалхагIа цIаккха а ца хиннача тайпара шаьра гуш да вай деношка ерригача капитализма юкъара кризис дIахо ирлуш хилар. Масштабашкеи иралгеи диллача цIаккха а ца хиннача тайпара йолча политически экономически вIашдухьаленаша дегадеш латт капитала дуне.

СССР-ои Кубаси дика лоархI низий соотношени бIарча хьанийцача социализмана пайдана йолча оагIорахьа хувцаялар бахьан долаш, социалистически содружества мехкаша вIаши дага а дувлаш чакхйоахача политико, дерригача прогрессивни машар безачеи низаша хьинаре чакхдоахача гIулакхаша влияни а еш, хIанзарча дунен халкъашта юкъерча хьалашка «шийлача тIемагара» кхоххам кIаьдбаргахьа, дунен халкъашта юкъерча гIулакхий практике тайп-тайпара общественни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхара принципаш тIа-тIа дукхагIа чIоагIъяларгахьа ластара гола тохаш латтилга.

Шоай арахьарча политика юкъмоттигера декхар лоархI Советски Союзои Кубаси социалистически паччахьалкхений содружества низаши из кхоталулгеи дIахо чIоагIдара, царна юкъе айхха цхьана леладу гIулакхаш — цар экономически политически потенциал дIахо айяра лоархIаме фактор — дегIаккхувлара мамогга новкъостал делгах. Цар лоархI, дунен социализма низ, дохаргдоацача вошала, шо-шоашта болча аьттоп духьа доацаш вIаши деча новкъосталеи хьаллацареи говнашца кхотаенна йолча социалистически содружества мехкий цхьоагIон солидарности вай замадахьа дунен общество дегIаахара хоадамболлаш йола влияни еш бола керттера революционни низ хилар.

Советски Союзои Кубаси боккха лоархIам бу хIанзле вIаштIехьъяьнна шин оагIорахьарчеи дукхача оагIорахьарчеи бувзамий формаш эргайоахаш тоаяра санна, иштта вежарашха долча мехкаша политически, экономически, кхыча доакъошка цхьана леладеча гIулакхий керда наькъаши лостамаши хадданза лехара а. ДIахо а лаьгIа йолийташ социалистически экономически интеграце дешашта уйла тIаахийта, комплексни программеи цу гIулакха вIаши экономически новкъостал дара Советски доазонел чухьа кийчъяь кхыйола мероприятеши кхоачашъяра мамогга новкъостал де дага я уж.

Советски Союзои Кубаси хоадамболлаш бехке ю халкъа вахари маьрша къахьегами кхерама кIал оттабеш йола империалистически агрессе моллагIа а акташ. Цар чIоагIа дIакхайкаду массане юкъара машар чIоагIбара гIулакх лоарзагIа ца йоалаш шоаш хьаллоацаш хилар. Машар лоархIаме предпосылка я вай замалахьара кординальни проблемаш къоастаяран дIахо общественни прогресс яран.

Машаро социалистически мехкашта Iалашду социализми коммунизми хьалъяра аьттув болаш дола хьалаш: къаман-кортамукъален къовсам лоаттабеча халкъашта — политически шоай мукъагIа хулга чIоагIдара, экономически шоай лоIаме хилара, колониальни расистски режимаш дIаяхара шерра торонаш; капиталистически мехкашкарча къахьегамхошта — аттача боакхх эксплуатацена духьала, шоай законни бокъонаш бахьан долаш лоаттабу къовсам.

Къовсам тIеи барт вIашагIа ца кхеташи дола паччахьалкхенашта юкъера дешаш тIема средствашца къестадергдац аьнна денначa принципиальни дешах кот гIортолга еш болча, ерригача паччахьалкхений суверенитет йиза кхоачашъелга лерхIаш болча, моллагIча тайпара гIийрта а цар чурча гIулакхашта юкъе гIертилга хулийтаргдоацаш болча чIоагIача, демократически, нийсхон машаро мара хилийтац халкъашта юкъе бокъонца цхьатаррарча бокъонегIа, беркате цхьана гIулакхаш леладара эша хьалаш. Машар бекъаш бац, из дерригача мехкашта Iалашбаь хила беза цар боарамаш, экономически тIемеи низ, социальни строй мичча бесса яле а.

Кубай Коммунистически партеи Революционни правительстваи белгалбоакхх хьалхьа латта декхар кхоачашдара, КПСС XXIV съездо кийчъяь машара Программа чакхъяккхара тIаберзабаьча арахьарча политически наькъа дунен халкъашта юкъера Iалальмате бокъонца лоархIам. Кубай Компартеи правительстваи йизза солидарность я КПСС-еи Советски паччахьалкхени принципиальни, леррагIа чакхйоахача классови арахьарча политикаца.

Советски Союза Коммунистически партеи Советски правительстваи боккха мах бу социалистически содружества мехкаша дунен халкъашта юкъерча аренера чакхдоахача юкъарча гIулакхашка кхача Куба КП ЦК-и Куба Республика Революционни правительстваи ший хьинареча арахьарча политикаца гIо деш хилара. Социалистически Куба дунен тIара авторитет хадданза лакхлу.

Исторически лоархIам бола событи хилар турпала вьетнамски халкъ империалистически агрессеца баьча тIем тIа котдаларии Вьетнамера тIом соцабараи машар юхаметтаоттабараи соглашени яри. Из — ший кортамукъал бахьан тIом беча халкъо яьккха котало, хIаьта цунца цхьана социализма, дерригача кортамукъал езача, антиимпериалистически низаша, дунен халкъашта юкъерча солидарносто, машаргахьеи цийсхонгахьеи долча дерригача низаша яьккха котало а я.

Советски Союзои Кубаси юха а бакъю Вьетнама халкъацара ший интернациональни солидарность. Цар дIахо а чIоагIдергда Вьетнама Демократически Республикаца цхьана леладу гIулакхаш, эшаш дола новкъостали гIои дергда цунна къаман экономика юхаметтаоттаяра, социализм хьалъяра. Къулбехье бахача вьетнамций хьашташ кхоачашдеш йола Къулбехьа Вьетнама Республика йизза хьаллоацилга а иштта дIакхайкаду цар. СССР-и Кубаси харцъю Парижски соглашенена делаю саботажи ший къаман дагадоаххараш паргIата кхоачашде Вьетнама новкъарле еш долча низаша леладу гIулакхаши. Уж солидарни я Парижски соглашенеш пуи берригача доакъошхоша кхоачашъелга дIадехача ДРВ-и ВРП РЮВ-и правительстваша яьча заявленешца.

Советски Союзо а Кубас а дика мах бу Лаосе машар оттабараи къаман барт бараи яьча соглашене, юха а дIакхайкаду камбоджийски патриоташа лоаттабу къовсам шоаш хьаллоацаш хилар. Цар хьаллоаи КНДР правительства мохк машар тIехьа демократически вIашагIтохара яь предложени а Корея къулбехьара кхыча мехкий деррига эскараш дIаарадаха яхаш корейски халкъо дIадехараши.

Советски Союзои Кубаси цхьа никъ лаьцаб Израила агрессена духьала Iарбий халкъаца къаман кортамукъал бахьан лоаттабу къовсам хьаллоацаш. Гаргарча Малхбоале латтача кхоххаденнача хьала кхерама кхуврч бокъонца дIабаккхара оагIонгахьа хьалхара гIа баьккхаб, болх бе йолаеннай Женевера машара конференци. Iарбий халкъаша дIадеха нийсадар хьаллоацаш социалистически мехкашеи кхыча машар безача паччахьалкхенашеи дукхача шерашка де лерхIачунгахьа нийса баьккха гIа ба из.

ХIанз дувцараш да къовсама еррига зонаш чу ца лоаца цхьан даькъе даьраш. ХIанз гIулакх латт цу района ерригача паччахьалкхенашта, дерригача халкъашта кхерамзле яхьаш дола хургдар — гаргарча малхбоален конфликт хаьдда машар беш чакхйоаккхилга бакъ а даь дIаоттарах Советски Союзои Кубаси берригача низаца белгалдоаккх цо лерхIар — 1967 шера дIалийцача ерригача территорешта тIара исраильски эскараш дIаарадоахилга. Палестина Iарбий халкъа законни бокъонаш Iалашъелга хилар. Кхыча тайпара хилча Гаргарча Малхбоалера хьал кхераме довнаш хилара кхерам болаш хургда.

Советски Союзои Кубаси чIоагIа раьза хинна белгалдоакк социалистически содружества мехкаша вIаши дагадувлаш чакхдоахача гIулакхаша Европе машаре цхьана гIулакхаш леладар лертIадаккхара а кхоххам кIаьдбара а лостаме тIа-тIа дукхагIа лоархIам болаш толамаш дахарга дугаш хилар. Из доагIаш да дерригача европейски халкъий, кхыча континентий халкъий, дунен социализма гIулакха хьашташца.

Социалистически паччахьалкхенашта юкъа карагIдаьнна лоархIаме гIулакх хилар империалистически низаша вIашагIъелла хинна ГДР-ана яь блокада йиза дIаяккхар. Дунен халкъаша бокъонца бакъ а яь Германски Демократически Республика — немций болхлойн ахархойн эггара хьалхара паччахьалкхе — тIаэцар дувца хабар доацаш чакхдаьнна хIама да. ЧССР-и ФРГ-и юкъе дукха ха йоацаш даьча договоро чIоагIду эхь дола мюнхенски диктат дIаяккхар.

Советски Союзои Кубаси массане а юкъарча машара гIулакха чIоагIа лоархIам болаш лерхI, ерригача европейски паччахьалкхенашта юкъера машаре цхьана дахара а гIулакхаш леладара а отношенеш дегIайоалаяра кхы а чIоагIагIа ларда йолла декхарийла йола Европе кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладареи совещани толаме чакхъяккхар. Цига дакъа мел лоацараш дег тIара безам болаш хуле из акци чакхъяла йиш а чакх а ярхья европейски событеш лелалга тешамерча машареи цхьана къахьегареи лостамгахьа йоахаргйола лоархIаме решенеш тIа а эцаш. Цу лостаме керда пайдане гIа боаккхилга иштта хила йиш я хIанз Вене цу хьакъехьа переговораш еш латта Центральни Европера тIема низаши герзаши кIезигдарах бокъонца яь решенеш а.

Вай ерригача планета тIа машар чIоагIбара наькъ тIа баьккха боккха тIа хургбар ерригача азиатски паччахьалкхенашта юкъерча отношенешка бохаргбоаца машари чIоагIа дика лоалахали Iалашдар. Цудухьа Куба Республика бакъю Советски Союза ю йоакхо. Азе коллективни кхерамзле оттае гIерташ цун арахьарча политика деш дар хьаллоац.

Дунен халкъашта юкъерча отношенешка позитивни гIа боаккхилга чакхдоал шин общественни строяна юкъе вIаши къовсам лоаттабеча хьалашка. Империализмах доаллар хувцаденнадац, дунен тIа шоай гIулакхаш чакхдоахаш да дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбара духьале еш, тIема кийчонаш дукхагIа яра тIехьеха, халкъашта юкъе ца тешами моастагIали долла гIерта агрессивни реакционни низаш.

Алхха цу низий Iоткъам бахьан долаш тIехьадоахаш да къоастаде дезаш хьаьтта цхьадола дешаш практически чакхдоахилга, Европа юкъарча совещанеи Вене еча переговорашкеи искусственни духьаленаш увттаю, социалистически мехкий чурча гIулакхашта юкъе гIерта безам хилар мара кхы хIама доаца «хьалаш» хьакхолл Америка ВIашагIкхийттача Штаташка кхоххам кIаьдбара духьала бараш, «шийла тIом» юхабара тIехьабараш хьинар айдеш ба. Цар хIанз шоай низаш тIадохийт тIема кхерам кIаьдбара а, паччахьалкхенашта юкъера машаре цхьатарра бокъо йолаш вIаши цхьана гIулакхаш леладелга дегIадоаладара а юкъарча процессе лоархIаме дакъа дола советско-американски отношенеш лертIаяла йолаялар дохадара.

Машаре цхьана дахара ленински принципашта тешаме йолча Советски Союзеи Кубаси хьадда харцду агрессивни реакционни гIозараша дунен халкъашта юкъера кхоххам ирбарга, тIом хилара кхерамга юха а адамле йига гIерта моллагIа а гIулакхаш.

Латински Америке, дунен кхыча районашка санна, паччахьалкхенашта юкъерча отношенешка цхьатарра бокъо хилара, суверенитети территори бIарчча хилари лархIара, низ юкъе кхахьар е низаца кхерам тувсилга дитара тIехьа я Советски Союзи Кубаи. Латински Америка халкъий чурча гIулакхашта юкъе гIертара йола империалистически политика чIоагIа харцъю СССР-и Кубаси. Советски Союза хаьдда хьадех социалистически Кубана духьалара экономически политически блокада а кхыдола моастагIал доалла гIулакхаш а совцийтилга. Цо юха а дIаих Гуантанамо яха ший территоре тIара тIема-форда американски база кхы хабар а доацаш дIаяккха яхаш Куба Республика хьадехар законагIа доагIаши нийсеи хилар, из хьадехар йизза хьал а лоац.

СССР-и Кубаси чIоагIа харцъю фашистски тIема хунта Чиле лелаю массови террор, патриоташ лувцилгеи боабелгеи. ЦIий Iоухийтача реакционни диктатурана духьала къовсам лоаттабеш бола патриоташ бизза шоаш хьаллоацаш хилар дIакхайкаду цар. Советскии кубинскии халкъаша дунен тIарча дерригача прогрессивни низашца цхьана хьадех новкъоста Луис Корвалана а чилийски тIема хунта террора кхыча жертвашта а кортамукъал ялар, хьадех цIий Iоухийтилгеи бокъо йоацар лелаелгеи кхы тIехьа ца доахаш саццийтар.

Ханна эшаро Чилийски халкъо бокъонца ший лоIаматIа хиларга кхачар тIехьеи демократи бахьани къовсам лоаттабара бола чилийски халкъа лоIам мелбергбац.

Пролетарски интернационализмана тешаме йолча Советски Союзои Кубаси юха а бакъду къам кортамукъа даккхара духьа, политически экономически ший лоIаме хилара тIехьеи социальни прогресс бахьани нийса къовсам лоаттабеш дола Латински Америка халкъаш шоаш чIоагIа хьаллоацаш хилар.

СССР-и Кубаси дега тоам хулаш тIаийцад латино-американски паччахьалкхений социализма мехкашцара бувзамаш дегIаахар а чIоагIдалар а. Уж тийша я дунен халкъашта юкъерча вахара Латински Америка шоай лоIамерча мехкаша кхы а хьинарегIа дакъа лацар машареи паччахьалкхенаша цхьана къахьегареи гIулакха юкъе хьош дола лоархIаме дакъа хургхиларах.

ТIехьарча шерашка дунен политике лоархIаме роль лелае баьннаб кхычарех дIа ца кхетара болам. СССР-и Кубаи боккха мах бу кхычарех дIа ца кхийттача мехкий политика империализмана духьала хьожаяь хилара, дерригача дунен тIа дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбараи машар чIоагIбараи гIо де уж гIерташ хилара. Цу хьакъехьа оагIонаша боаггIаш бола мах бу Алжире хиннача кхычарех дIа ца кхийттача мехкий паччахьалкхенашта а правительствашта а керте латтарий IV конференце.

Кортамукъал бахьани шоай лоIамагIа хиларан тIехьа къовсам лоаттабу Азеи Африкаи халкъаши Советски Союзеи Кубайи халкъаша хьаллоацаш хилар дIа а оалаш КПСС-и Куба КП-и дIакхайкаду:

— Сийдоаца колониализма система формашцеи гучадувлийташ мел долчунцеи цхьана хьаддан кхы вIалла а хургйоацаши дIаяккха еза. Колониальни мехкашкеи халкъашкеи шоай лоIаме хилар дIакхачийта аьнна ООН баь соцам вахаре бизза кхоачашбе беза.

— Анголаи Мозамбикаи халкъаш йизза бокъо йолаш да корта мукъал бахьац, шоай лоIамагIа хилара тIехьа шоаш лоаттабеча нийсача къовсаме кортамукъале езача дерригача низаша хьаллаьца хила.

— Прогрессагахьеи демократегахьеи мел болча дог цIенача наьха декхар да Намибе, Зимбабве, Къулбехьеи Африка халкъаша расистски режимашта духьала лоаттабу къовсам бизза хьаллаца.

— Ший лоIаме хилар чIоагIдера тIехьа къовсам лоаттабеш йола къона Гвинея-Бисау Республика дунен халкъий бокъо а йолаш бакъе езаш я.

Советски Союзи Кубаи леррагIеи тIера ца йоалаши дIакхайкадеш я милитаристски гIозараша качделла гIулакх — герзаш хьадар сихдар соцадара, ядерни герз а, герзий кхыдола тайпаш а юкъе а доагIаш массане а дизза а герз юкъера дIадаккхара тIехьа шоаш хилар. Цу хьакъехьа лоархIаме гIулакх де дезаш я гера Iодиллара хетаяь хургйола дерригдунен конференци. Из тайпа конференци гульяра практически кийчо е доладала деза ха хьатIакхьачай.

Ядерни герзаш хьадар хIанз а сихделга соцада доацача хьалашка лоархIам болаш да дунен халкъашта юкъерча отношенешта ерригача паччахьалкхенацка низ юкъебоалабергбац, хIаьта цунца цхьана ядерни герз цIаккха юкъе доаккхаргдац аьнна декхар тIаэцийтилга. Дега тоам беш да цунга кхачара тIаерзаяь йола советски предложени ООН Генеральни Ассамблея XXVII сессе тIаийца хилар.

КПСС-и Куба Компартии, Советски Союзи Куба Республикеи чIоагIа лоIам болаш я кхыча вежарашха долча мехкашцеи партешцеи цхьана дунен халкъашта юкъерча хьале дIахо а дика гIулакхаш дарга, уж дIадоахалургдоацача хьисапага дахарга кхача. Халкъий хьашташа дIадех паччахьалкхенашта юкъера машаре вIаши пайдана дола гIулакхаш дегIадоаладара тIадерзадаьча бокъонца долча гIулакхашца дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбар чIоагIдаь хила дезилга.

* * *

Советско-кубински доттагIал чIоагIа а дохаргдоацаш а да. Де лерхIараши уйлаши цаIаш хиларо, марксизманеи-ленинизманеи, социалистически интернационализмана шеко йоацаш тешаме хиларо вIаши йийза йола Советски Союза Коммунистически партеи Куба Коммунистически партеи дIахо йодача хана а данза дарг мел доацар дерга шин мехка халкъий, социалистически содружества, машареи коммунизман гIулакха аьттонна советскии кубинскии мехкаша массе а оагIорахьара цхьана леладу гIулакхаш кIоаргдара.

Советски Союза
Коммунистически парте
Центральни Комитета
Генеральни секретарь
Л. БРЕЖНЕВ.

Гавана, 1974 шера 2 февраль.

Куба Коммунистически
парте Центральни Комитета
Хьалхара секретарь, Куба
революционни правительства
Премьер-Министр
ФИДЕЛЬ КАСТРО РУС.

ДИКА ХОАМАШ

ТIАХЬОЖАМХОЙ ХОРЖАШ БА

ДикагIчарна юкъе а дикагIбараш — халкъа тIахьожама группашкеи посташкеи Цу девизагIа халкъа тIахьожама группай отчеташи хоржамаши деш да Грозненски машиннаькъа узла предприятешка.

Грозненски локомотивни депо цехий, сменай бригадий делегаташта хьалхашка контролерий балхах лаьца отчет йиъ халкъа тIахьожама группа председатела, тепловоза машиниста, парткома члена Селеджнев Борис Николаевича.

Конференце дакъа лоацаш хиннараша чIоагIа теркам тIабахийта ладийгIар контролераша беча балхах лаьца цо яьча докладага. Халкъа тIахьожама группа инициативагIа депо массайолча цехашка хьежаб къахьегам мишта вIаштIехьбаьккхаб, кхерамзлен техника бокъонаш мишта лелаю. Депо коллектива наказ кхоачаш а деш контролераша цахаддаш тIахьожам лоаттабаьб тепловозашта ремонт яра технологи телха ца ейтара, еш йола ремонт дикагIеи дIадодар кIезигагIеи долаш хилийтара.

Пренешка къамаьлаш даьча делегаташа, тепловозий машиниста Критов Василе, Василенко Валентина, Глущенко Василе, слесара Стропов Владимира контролерашта карагIдийна дика гIулакхаш белгал а доахаш дIахо цар шоай болх тоабара де дезарех дийцар.

Деповски тепловозникаша халкъа тIахьожамхоша баь болх мога а беш керда наказаш делар. Конференце дакъа лоацаш хиннараша массава раьза а волаш халкъа тIахьожамхой керда группа хержар. ЦIаьхха а цун председателалла хержар тепловоза машинист Б. Н. Селеджнев. Керда хержача контролераша юха а шоай болх хьинаре къахьегаш дIаболабаьб.

●

НАХА ЛОАРХIАШ ВА

Грозненски машиннаькъа станце вагонашка технически хьожача пункта болхлоша чIоагIа тешам а бенна Октябрьски района цIерагIча 14-ча областной партийни конференце делегаталла хержав осмотрщик Куриев Iумар Алиевич.

Массехк шу да осмотрщика, коммуниста Куриев Iумара вагонни депо къахьега. Цо кийч а яь бIаьш поездаш дIа-юха яхийтай, цхьаккха кхоачамбоацар нийсдалийтац цо ший бехкагIа балха тIа.

Ший балхах дика кхеташ вола башха дика говзанч ва из. «1974 шера халкъа боахама план ханал хьалха кхоачашъяра промышленноста, гIишлошъеча, транспорта болхлоша Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Соцам чIоагIа раьза хинна хьал а лаьца къахьегама вахте эттав осмотрщик Куриев Iумар. ХIара балха минутах бизза пайда а эцаш сиха кийчъю цо вагонаш.

ДикагIвола агитатор хиларах тарра а дика вовзаш ва Iаьлий Iумар. Каст-каста болхлошта керда газеташи, журналаши дешаш беседа еш хул из.

Хьинаре къа а хьегаш башха дика толамаш дахарах пункта болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай цунна. Цун толамаш белгалдоахаш дукха Сийлен грамоташ, ахчан совгIаташ тийннал, къахьегама книжка тIа дIа а яздеш баркалащ яьхад.

●

ХАНАЛ КХО ДИ ХЬАЛХА

— Пятилетка дийлагIча шера тха хьинарера къахьегам — иштта девизагIа къахьегаш ба укх деношка Грозненски локомотивни депо дизельно-заготовительни цеха тепловозникаш.

Укх деношка боккха кхаъ кхаьчар цеха коллективага. Социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах цунна еннай депо карара тела ЦIе байракх. ДIахо йодача хана кхы а ший къахьегама толамаш тоадара керда социалистически декхараш тIаийцад цо укх шера. Январь бетта план ханал кхо ди хьалха кхоачашъяьй цеха болхлоша.

Социалистически яхье хьалха латт слесараш Вактин Павел. Игнатов Яков. Шакшуев Владимир, Проценко Виктор, Лобазев Владимир, кхыбараш.

Г. АНОХОВ.

«Виртсу Калур» — Балтика хишкара, Къилбаседен форда чура чкъаьрий доахача Эстоне хьалхалаттача боахамех цаI. Колхоза флота экипажашта юкъе дикагIа лоархIаш я капитан коммунист Ааре Кайтс а волаш йола СРТ-4221 коллектив. 1973 шера задани 130 процент кхоачашъяь йола из коллектив хIанз дика ка йоалаш чкъаьрий лувцаш я Балтийски форда чура.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа): аргIанарча рейсе баха цIабаьхкачул тIехьагIа матросаш А. Максимов, В. Тупалов, капитан А. Кайте, боцман Н. Волошко.

ТАСС фотохроника.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни изобретатели Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни рационализатори яха сийлахьа цӀераш оттаяра хьакъехьара Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

Указ

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

1. Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни изобретатель а Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни рационализатор а яха сийлахьа цӀераш оттае.

2. Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни изобретатель а Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни рационализатор а яха сийлахьча цӀерех йола Положени чӀоагӀъе.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1974 шера 30 январь.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ИЗОБРЕТАТЕЛЬ А НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ РАЦИОНАЛИЗАТОР А ЯХАЧА СИЙЛАХЬЧА ЦӀЕРЕХ ЙОЛА

ПОЛОЖЕНИ

1. Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни изобретатель а Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни рационализатор а яха сийлахьа цӀераш лу Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо.

2. Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни изобретатель яха сийлахьа цӀи лу халкъа боахама бокххача лоархӀаме йолеи халкъа боахама, культура, унахцӀено лораяра, мехка оборона моллагӀча даькъа юкъейихьача изобретений а технически прогресса юкъе доккха дакъа лаьцача а авторашта, хӀьта иштта дуккхача шерашка беркате изобретательски болх беш хьабоагӀча изобретателашта.

3. Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни рационализатор яха сийлахьа цӀи лу юкъейихьа рационализаторски предложенеш йолаш, производство эргаяьккха тоаяра, къахьегама овсарле лакхъяра, арахеца продукци, къахьегама хьалаш, кхерамзлен техника тоаяра, производствага дӀадодар кӀезигдаран из хьаярга бода мах лохбаран юкъе дикка дакъа лаьцача авторашта а хӀьта иштта дуккхача шерашкей беркатеи рационализаторски болх беш хьабоагӀача рационализаторашта а.

4. Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни изобретатель а Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни рационализатор а яха сийлахьа цӀераш ялийтара хьакъехьа Нохч-ГӀалгӀай АССР йоагӀ-йоагӀача министерствашкеи ведомствашкеи ходатайство яла йиш я предприятейи организацейи администрацега, партийни общественни организацешка изобретателийи рационализаторийи Ерригсоюзни общества юкъхьанцарча организацешка гӀолла.

Министерствай, Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Советерча управленей, кхыча ведомствай представленешца хила еза йоагӀ-йоагӀача профсоюзий обкомий заключенеш.

Ходатайстваца хила деза укх тайпара документаш: изобретеней, рационализаторски предложеней, халкъа боахама болча цар лоархӀама хьакъехьара керттера сведенеш, кадрай учет лелаю хӀаране листок, автобиографи сийлахь цӀи ялийтара дӀачулуча саго баьча производственни общественни балхах йола характеристика, изобретателийи рационализаторийи Ерригсоюзни общества Нохч-ГӀалгӀай областной Совета заключени.

5. Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни изобретатель е Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни рационализатор а яха сийлахьа цӀераш еннача наха Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума грамоташ лу.

6. Нохч-ГӀалгӀай АССР Заслуженни изобретатели рационализатори яхача сийлахьча цӀерех баха йиш яц Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо мара.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

Грозненски электромеханически завода болхлошта юкъе нагахь саг хургвац слесарь-сварщик Афанасьев Петр Яковлевич ца вовзаши цун сий ца деши. Хьинаре къахьегаш хиларца, шийца къахьегаш болча новкъосташта эшача хана гӀо де, ший опыт дӀаяла кийча хиларца дальннад цун сий. Цхьаккха брак ца нийсйолийташ къа а хьегаш хӀара сменагӀа нормаш юкъера лаьрхӀача 125 процент кхоачашъю цо.

СУРТА ТӀА: слесарь - сварщик П. Афанасьев.

И. ПЛИЕВА сурт.

БУРУВ ДЕТТАРИЙ ТОЛАМ

КПСС ЦК партега, советски халкъага даь Кхайкарал дикача къахьегама толамашца хьаллоац Горячеводски бурув тохара балхий управлене коммуниста Маньки Василий Ивановича кулгалдеча бурув деттарий бригада коллективо. Брагунски майда тӀа № 71 йолча скважина бурув тохаш я из коллектив.

ИйслагӀча пятилетка кхоалагӀча, хоадамбеча шера план ханал хьалха, дикача технико - экономически хьокхамашца кхоачашйир бригадо. Шера планал совгӀа лоаман тӀоанашта 256 метр бурув техар, химреагенташ, цемент, кхыйола материалаш кхояр бахьан долаш 100000 сом пайда бир. Иштта дика толамаш дахар бахьан долаш республикански Сийлен доска тӀа яьккхай коллектив.

ИйслагӀча пятилетка дильагӀча, къоастамбеча шера а иштта дика къахьегаш я коллектив. Январь бетта план 24 дийнахьа кхоачашъяьй цо. Иштта дика толамаш дахар бахьан бурув тохара хьалхара опыт лелаяр, технологически режим лораяр, бурув тохара балхашта автоматизаци механизаци яр да.

Дика къахьегаш ба уккхава сменни мастераш С. Осмаев, Г. Коробейников, цар гӀончаш Н. Швидко, В. Бакаев, иштта кхыбараш а.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

ОПЕРАТОР АСХАБОВ

Йоккха предприяти я А. Шерипова цӀерагӀа йола Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод. Дийнахьа а бус а арахец укхаза мехка чӀоагӀа эшаш йола, еза продукци.

Дукха цехаш, установкаш я заводе. Шоайла яхье а ювлаш доккхий толамаш доах цар пачхаьалкхен план кхоачашъеча. Хьалха латтарех я 40—2 установка. Цига дика цӀи йоаккхаш ва оператор Асхабов Салавди.

Цу заводе хьалххагӀе а балха ваха вӀаштӀехьдаьннадацар эӀамигача сага. Юхамаччахьа, дага доацаш нийсденна гӀулакх дар из. Мехкдаьтта институте деша ваха велча цунга аьлар, Ӏа хержача говзалца нийсйича хьа балха стаж кхоачашъяц. Цхьан шераи ах шераи балха хьожавир из. 1961 шера иштта кхаьчар Асхабов Салавди мехкдаьтта чакхдоахача заводе.

ШоллагӀа разряд а оттаяь фильтровальни отделене оператора гӀончалла вахийтар Салавди. ДӀахо лакхъе езар говзал. Мадарра аьлча-м хьа хьай хьаькъалах тийша дусаш дац из гӀулакх. Аппаратура чоалхане ма йий. ВоккхагӀволча оператора Николаенко Владимир Александровича тӀахьожамагӀа болх бе вахийтар Асхабов. Из дуккха ха хьалхагӀа дена болх беш хьавоагӀаш, йоккха опыт йолаш, кагийча наха говзал Ӏомаеш хинна саг вар. Цудухьа дика кхетавора цо. ХӀанз 40—2 установка начальник ва из. Наха хьийха ца Ӏеш, ше а вар из технологически техникум чакхйоаккхаш.

Говзал наьха санна лакх а яьлушехьа а 5-ча разряда экзамен дӀаелар Асхабова. ТӀаккха оператора болх белар цунна. ХӀанз укхан кара яр фильтровальни отделени: ехар тоае, болх боарамагӀа дӀабахийта безар. Говзал караерзайир, завод дукхаезаелар, дика новкъостий корабир. Юкхьанца балха воагӀача хана моллагӀа уйла йолаш хиннавале а, моттиг а тайна, даим цига болх бе сецар Салавди.

Кхы цхьаькха хӀамана а чӀоагӀа раьза хилар Асхабов: беш бола болх наха гуш а белгалбоаккаш а ба. Завода Сийлен доска тӀа даьлар цун сурт. БархӀ шу дӀадаьннад цо коммунистически къахьегама ударник яха сийлахь цӀи лелаю. В. И. Ленин ваь бӀаь шу дузаш Юбилейни медаль елар Салавдена совгӀата. Цу дерригача хӀамаша кхы а хьинарегӀа болх бе дог оттийт.

Общественни вахаре а хьинаре дакъа лоац Асхабов Салавде. ХӀанз шозлагӀа Грозненски городской Совета депутаталла хержав из новкъосташа. Депутата декхараш кхоачашдара гӀулакха мело яц Асхабова; шийна тӀачӀоагӀъяьча школе вода из каст-каста, дешара тӀера даьнна бераш дийдеций хьажа; квартира ремонт е езаш хилча а цунна тӀабоагӀа харжархой, иштта дукха кхыдола дешаш а къестаду. Городской Советерча торгови, общественни кхачан комиссена юкъе а дакъа лоацаш ва Салавди.

Иштта, вахарера шийна йоагӀа моттиг кораяьй хьаьналча къахьегамхочоа Асхабов Салавдена.

А. САГАИПОВ.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Укх деношка Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума заседани хилар. Цига дийцар «СССР къахьегамхой депутатий Советий депутатий статусах» дола Закон кхоачашдеш Надтеречни района къахьегамхой депутатий районни, юртий, поселкови Советаша беча балхах. Урус-Мартана районе бахача наха къахьегамах дола конституционни декхар кхоачашдара хьакъехьа, 1973 шера Нохч-ГӀалгӀай АССР къахьегамхой моттигерча Советаша беча организационно - массови балхах дола дешаш.

Надтеречни райсовета исполкома секретара Т. И. Плутахиная докладага ла а дийгӀа, республика Лаккхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар «СССР-е къахьегамхой депутатий Советий депутатий статусах» дола Закон дӀадовзийташи кхоачашдеши Надтеречни района къахьегамхой депутатий Советаша а цар исполкомаша а цхьабола болх баь хилар. Цу Законо дӀадехараш тӀара хьадоагӀа декхараш дийцад районни, юртий, Горагорски поселкови Советий сессешка. КПСС райкомаца цхьана райисполкомо цу деша хьакъехьа совещани яьй исполкомий отделий, предприятей, совхозий учреждений кулгалхошца цхьана. Укх шера январь бетта районе болх бе йолаелар советски актива школа. Цун дешара плана тӀа цхьа къаьстта моттиг лоац депутатий статусах долча Законои советски законодательства лардашей.

Цунца цхьана республика Лаккхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар района моттигерча Советаша «СССР-е къахьегамхой депутатий Советий депутатий статусах» дола Закон хӀанз а ледара кхоачашдеш хилар, депутаташта а бахача наха а из шерра дӀадовзийтилга Ӏалаш ца дар. Кхоачамболлаш из дӀадовзийтац собранешкеи гражданий сходашкеи, цунах лаьца лекцеши докладаши ешац, беседаш яц. Цу лоархӀамерча гӀулакха юстара латт культура учрежденеши «Знание» общества отделении.

Района а юртий а Советаша теркам тӀабахийтац дӀадахача хоржамашка ахенел совгӀа бола депутаташ кердахержа хилара, царца боагӀаш бола болх бац. Из бахьан долаш дуккхача депутаташта ледара йовз статусах долча Закона керттера положенеш, дийза кхоачашдац шоай депутатски декхараш.

Знаменски, Беной-Юрта, Надтеречни, Гвардейски юртий Советий депутаташа ледара дакъа лоац сессеш кийчъеча, массазарча комиссей балха юкъе, шоай харжархошца хадданза бувзам лоаттабац, цар наказаш кхоачашдац.

КӀезига моттигаш яц хӀанз а дикка дукха депутаташ тӀабоацаш, хьабаьхкараша доагӀа дакъа ца лоацаш, гӀулакхацара критикеи самокритикеи ца еш района а юртий а Советий сессеш хулаш. Депутаташа пайда эцац исполнительни комитеташка, боахама организацейи учрежденейи кулгалхошка хаттараш де шоай йолча бокъонах. Исполкомашка, сессешка хоам бац хьалха хиннача сессей решенеи кхоачаш мишта яьй дӀахайташ.

Дизза кхоачашдац шера шозза харжархошта отчет яла езаш депутаташ хилара даькъе статусах долча Законо дӀадехар. Цу отчеташта метта коллективай собранешка депутаташа групповой отчеташ ю шоай округашка.

Района Советаша майоагӀара чӀоагӀало лувцац массазарча комиссешца, кӀезига гӀо ду царна балха планаш увттаяран из вӀаштӀехьбаккхаран. Из бахьан долаш цхьайолча массазарча комиссеша ледара бу болх, шоай заседанешка дувцац Советашеи цар исполкомашеи дувца увттаду дешаш. Гвардейски, Беной-Юрта, Братски массазарча комиссеша хоржамаш хинначул тӀехьагӀа хӀанз а болх дӀаболабаьбац, балха планаш яц.

Уж кхоачамбоацараш хьахинад района, юртий, поселкови Советаша депутатий берригa организационно - массови болх лакхбара статусах долча Закона боагӀаш бола лоархӀам ца барах. Цар тӀахьожам лоаттабац де оттадаь гӀулакхаш кхоачашдара. Райисполкомо цкъа ладийгӀадац района моттигерча Советаша из закон кхоачашдеш хилара хьакъехьарча дешашка. Района, юртий, поселкови Советаш сессешкеи массазарча комиссей а исполкомий а заседанешкеи геттара кӀезига дувц Закона цхьайола положенеш кхоачашъяра а, хоржамий округашка депутаташа беча балхах дола а, харжархошта хьалхашка депутаташа еча отчетий практика хьакъехьара а, депутатски балха керттера гарантеш кхоачашъяра а дешаш.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо къахьегамхой депутатий Надтеречни районни, юртий, Горагорски Советаш декхарийла йир «СССР-е къахьегамхой депутатий Советий депутатий статусах» дола Закон кхоачашдеш беча балха тӀехь белгалдаьха кхоачамбоацараш дӀадаха, Советий организационно-массови болх тоабе, депутатий хьинари творчески инициативеи лакхъе, цар шоай полномочеш йизза кхоачашъелга Ӏалашде.

Уж декхараш кхоачашдара царна тӀадиллад депутатий статусах долча Законо дӀадехараш кхоачашдара, депутаташа шоай болх хьинаре бара дешаш Советий сессешкеи исполкомий заседанешкеи дувцилга, районни, юртий, поселкови Советий депутаташта цар беча балха тӀа новкъостал делга.

Хиннача хоржамашка моттигерча Советий дуккха бола депутаташ эггара хьалха хержа хилар теркал а деш, статусах дола Закон, долаш дола законодательство, хӀьта иштта балха хьаӀайна дика опыт депутаташа Ӏомаелга дикагӀа вӀаштӀехьдаккха деза, семинараш, совещанеш, «депутата Денош» хан-ханнахьа де, статусах дола закон кхоачашдара хьакъехьа депутаташта индивидуальни групповойи беседаш а консультацеш а е. Ерригача Советашка депутатий цӀенош е уголокаш кийчъе, уж литератураца Ӏалашъе.

Къахьегамхой коллективашкеи шоаш бах-баххача гражданашкеи депутатий статусах дола Закон дикагӀа дӀадовзийта деза цу гӀулакха собранеехи гражданий сходехи пайда а эцаш.

Района культура учрежденеша, «Знание» общества отделене вӀаштӀехьдаккха деза лекцеш, докладаш, йоагӀаш йола стендаш, витринаш, беседаш елга, депутатий статусах долча Законах лаьца хаттарий сайренаш елга.

«Путь к коммунизму» яхача районни газета тӀа хан-ханнахьа араяха еза депутатий статусах дола Закони, советски законодательствои кхоачашдара, Советий балха практика хьакъехьара материалаш, газета тӀа къамаьлаш дайтара юкъеоза беза Советий депутаташ, советски органий кулгалхой.

Къахьегамхой депутатий районни, юртий, поселкови Советаш декхарийла я сессей болх тоабе, депутаташа сессей балхашта юкъе дикагӀа дакъа лоацилга Ӏалашде. Советий сессешка дуккхагӀа дувца деза депутаташа шоай декхараши Советo а цун отделаша а тӀадехка гӀулакхаши кхоачашдарах лаьца.

Массазарча комиссей балха юкъе хьинарегӀа дакъа лацийта деза депутаташка, дукхагӀа юкъеоза беза уж промышленни предприятеша, совхозаша, учрежденеша, организацеша болх мишта бу хьажара, Советий сессешкеи исполкомий заседанешкеи дувцара дешаш кийчдара.

Депутат ший балха тӀа харжархой тешам боа ца беш, къахьегача а общественни декхар кхоачашдеча а хьокхам гойташ хургволаш хӀама де деза. Ше беча балхах, Совета балхах, харжархой наказаш кхоачашдарах дувцийта деза цунга. Статусах долча Законо дӀадехараш кхоачашдарах депутатаца шера шозза отчеташ е езаш хилара теркам тӀабахийтара.

Района моттигера органаш декхарийла я харжархой наказаш кхоачашдара Советашкеи депутаташкеи организаторски болх дикагӀа байта.

Предприятеш, учрежденеш, организацеш, цар гӀулакхера нах декхарийла ба депутаташта цар шоай полномочеш кхоачашъеча новкъостал де, тӀехьа ца тетташ депутаташ тӀаэца, цар предложенешкеи замечанешкеи хьажа, депутатски балха гарантеш цӀенхаштта кхоачашъе.

«СССР-е къахьегамхой депутатий Советий депутатий статусах» дола Закон кхоачашдара хьакъехьара организационно - массови болх тӀаберзабаь хила беза наьха къахьегама хьинари политически сакхетами лакхбара а пятилетка дильагӀча, къоастамбеча шера планаши декхараши толамца кхоачашдара уж оарцагӀбахара а.

ШоллагӀча дешах Президиумо ладийгӀар къахьегамхой депутатий Урус-Мартана райсовета исполкома председателa Л. М. Налаева яьча докладага. Цу деша хьакъе тӀанийцача соцам тӀа аьннад совхозий, промышленни предприятей болхлой къахьегама хьинари политически сакхетами лакхбара, юрта боахама а промышленни а продукци дукхагӀа яккхара, цунга дӀадодар лох а деш, дикагӀа хьаяра хьакъехьара организаторски болх лакхбе беза.

Къахьегамхой депутатий районни юртийи Советий исполкомаш декхарийла я общественно-пайданерча къахьегама юстара лелача а обществана духьала дола паразитически гӀулакхаш деш бахача а наха духьалара къовсам чӀоагӀагӀа лоаттабе, долаш долча законодательствагӀа мадоагӀара хьаьрагӀбола тунеядцаш цӀенхаштта бехктоххаме а озаш.

Льатта лацарахи шоай боахамаш тӀа хьайбаш леладарахи дола законодательство гражданаша кхоачашдара тӀехьа а ца тетташ данза даргдоацар де.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета тӀадиллад болх булургбола баха нах кхы а дикагӀа общественно - пайданерча къахьегама юкъеозарах йолча къахьегамхой депутатий Урус-Мартановски райсовета исполкома предложенешка хьажар.

Республика къахьегамхой депутатий моттигерча Советий организационни - массови балхага а хьежа, Лаккхехьарча Совета Президиумо белгалдаьккхар цу балха боарам кӀезиг-дукха лакхбаь хилар. ДӀадахача шера Советаша йир Нохч-ГӀалгӀай АССР Конституце тӀа оттадаьча боарамах йоагӀаш йола сессеш. Сессе хьожаргйолаш массаза а увттаду экономика, культура, быта эггара лоархӀаме дешаш. Депутаташа хьинарегӀа бу болх, тоабеннаб харжархой наказаш кхоачашдара болх а.

Кхоачамбоацараш белгал а даьха, Лаккхехьарча Совета Президиумо ший соцам тӀа моттигерча Советий исполкомашта тӀадиллар Советий организационно - массови болх дӀахо тоабара эша гӀулакхаш дар, КПСС XXIV-ча съездо, КПСС ЦК декабрьски (1973 ш.) Пленумо оттадаь декхараш, пятилетка дильагӀча, къоастамбеча шера производственни задaнеш, социалистически декхараш толамца кхоачашдара из болх тӀа а берзабеш.

ТОЛАМАШ СОВДОАХАРГДА

КПСС Центральни Комитета декабрьски Пленумеи СССР Лаккхехьарча Совета воркхӀлагӀча сессеи материалаша а партегеи советски халкъагеи КПСС Центральни Комитета даьча Кхайкарало а дегаш гӀоздаьхача «Ермоловский» совхоза болхлоша карагӀдийнна гӀулакхаш чӀоагӀдеш, керда доккхий декхараш шоашта хьалхашка оттадаь бӀубенна дӀадоладаьд ийслагӀча пятилетка дильагӀа, къоастамбеш дола шу. ХӀьта соахкара толамаш гӀадуган да цар. Совхоза коллективо 280 процент кхоачашйир пачхаьалкхенга ялат дохкара план, генарий план — 160 процент, шура — 105 процент, дулх — 101,5 процент, фуаш — 101,4 процент, шекара свекла йохкара план — 220 процент.

Керда шу хьахиннача хьалхарча деношка денз хьалха санна хьинаре къахьегаш я совхоза коллектив. ТӀанийцай встречни план. Цо дош деннад 1974 шера заданел совгӀа 150 тонн ялат, 50 тонн генараш пачхаьалкхенга дохка. ХӀьта шура йохка лерхӀ планагӀа 1300 тонн йолча 1350 тонн, дулх планагӀа 430 тонн йолча 450 тонн, фуаш 11 миллион долча 11,5 миллион.

Совхоза коллективо лаьрхӀад къахьегама овсарле 10 процент лакхъеи продукцега дӀабода мах 12 процент лохбеи.

ХӀана, кхашкара бӀаьстан балхаш ханнахьа дӀадоладара эша техника тоаеча камаьхала а йоалаш аштта дика къахьегаш ба механизтораш Витиханов Сайдули Саламов Ӏумар-Хьажеи. Цу шинне къахьегам белгалбаьккхаб правительственни совгӀаташ даларца. Шоай новкъостащца яхье а баьнна трактораш тоаеча дика хьокхамаш доахаш болх беш ба сварщик Масаев Дуки, аьшкапхьар Удиев Ваха, токарь Лебуков Федор, кхыбараш.

ХӀьта хьайбай боахаме шоай къахьегамца белгалбаьнна ба соахка шоай группашкарча хӀара Ӏаттагара 3960 килограмм шура яьккха Кадырова Яха, 3199 килограмм яьккха Зельмуханова Курнату, 3033 килограмм шура яьккха Сурхаева Маслихат, кхыбараш. Скотникашта юкъе къаьстта дика къахьегаш ва Н. И. Шитиков. Соахка дика толамаш дахарах цунна елар «Социалистически яхье котваьннар» яха значок, мах боацача путевках курорте ваха а хиннав из.

ДӀадахача шера дика къахьийгар коа тӀара оалхазараш леладераша В. Г. Калашниковас, Б. Шаиповас, Х. Ахмадовас, кхычар. Масала, Калашниковаси Шаиповаси хӀара яхкача котамгара 203 фуъ гулдир.

Льаттанцарен хьайбашкарен йоала продукташ дукхагӀа яхари кийчъяри цухьа юрта боахама болхлоша лелаеча Ерригсоюзни социалистически яхье керда толамаш дахарца ийслагӀча пятилетка дильагӀа, къоастамбеш дола шу белгалдаккха лерхӀаш ба тха совхоза болхлой.

Я. ИСАКОВА,
совхоза бухгалтер.

КЕРДАДАРАШ ХЬАКХОЛЛАРАШ

КПСС XXIV съездо доккхий декхараш оттадаьд советски халкъа хьалхашка — коммунизма материально - технически база хьалъяра. Съездо белгалдаьд уж декхараш кхоачашдергдола наькъаш а: къахьегама овсарле тӀа-тӀа дуккхагӀа лакхъяр, Ӏилма - технически прогресса темпаш сихъяр, кулгашца беш бола болх мамогга дуккхагӀа машинашка байтар, къахьегамхой образованеи квалификацеи боарам лакхбар.

Вай мехкеи тха заводеи технически прогресса лард я изобретателийи рационализаторийи творчески къахьегам.

Технически творчествах боала пайда изобретателийи рационализаторийи яхь вӀаштӀехьъяккхарах тийша хургба. Новаторий социалистически яхьа формаш бе-бе я, цхьабакъда цу берригнеша а лерхӀар цаӀ да: дика, дарегӀа продукци дукхагӀа лудга.

Пятилетка кхоалагӀча, хоадамбеча шера шерра социалистически яхь яьржар Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» яхача машинашъеча завода цехашкеи отделашкеи юкъе. «Рационализаци изобретательствои яра дикагӀйола цех (отдел)» яха цӀи яккхар дукха.

Завода рационализтораша, социалистически яхьа юкъе а баха, декхар тӀанийцар шоашта: рационализаторски предложенеши изобретенеши юкъеяхьарах 185,0 эзар сом пачхаьалкхен ахча кходе.

Шу чакхдаьннад. Итогаш яьй. Пятилетка кхоалагӀча хоадамбеча шера машинашъераша планал совгӀа реализаци яьй 39,0 эзар сома маьха продукцена, 1970 шерарчул 9,6 процент дуккхагӀа лакхъяьй къахьегама овсарле, планал совгӀа 33,0 эзар сома балансови пайда баьб, тоадаьд дуккха кхыдола технико-экономически хьокхамаш.

КарагӀдийннача цу хӀамашта юкъе, шеко йоацаш, эӀамига дакъа лаьцадац завода новатораша.

Завода 488 рационализаторо 829 рационализаторски предложени еннай, хӀьта царех 515 предложени 3 изобретени производствана юкъейихьай 203,5 эзар сома пайда а беш. ТӀанийца хиннача декхарел 18,5 эзар сом дукхагӀа хул из.

Рационализаторски предложенеши изобретенеши юкъеяхьарах арахецача продукцега дӀабода къахьегам 43,9 эзар нормо-сахьат кӀезиг а баь, халкъа боахама кходаьд: 647,8 тонн металл, 923,5 эзар кубометр Ӏалама газ, 1860 тонн Ӏы, 618 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 100,0 эзар сома маьха кхыйола материалаш.

Лакхе дийцачох гуш да, рационализаторий керттера творчески уйла къахьегама овсарле лакхъяра, керттера продукци арахецарга бода мах лохбара, гӀонна йола материалаши энергоресурсаши кхояра тӀаерзаяь хинна хилар.

Масала, 2-ча цеха токара В. М. Кузьмина, 9Т яхача насоса станина хьалхашкахьарча даькъа конструкци хийца а хийца, 1,3 тонн Ӏаьржа прокат, 7,2 тонн болата литье кхояьй, оатхалаш кийчъяра болх 132,6 нормо-сахьат аттача баьккхаб. Цун предложени чакхъяккхарах шера кходаь дерригa ахча 769 сом хилар.

Инженера - конструктора Г. Д. Ряузова дукха къахьийгад 132 тайпах йолча двигатела чу доагӀа хий цӀендара хьалаш тоадара, ЧАН-700 яхача насосни агрегате. Рационализатора творчески къахьегарах юххера а хиннар — кходаь 6168 сом.

Машинашъераша, мехкдаьтта доахараштеи мехкдаьттеи гази чакхдоахараштеи продукци ара а хецаш, цу цхьан ханна хьаду халкъа эша товараш а. Слесарни жӀовний йоккха парти хьаеш йолча модельни участкана чӀоагӀа хала хулар царна йохка дахчан Ӏержаш кийчъеча хана. Уж цкъа хьаяь яьннач ул тӀехьагӀа кулг-кара шаьръе езаш хулар. Цигга новкъостал дир рационализтораша Н. Я. Литвиновеи Н. П. Значенкоси. Уж бар къаьстта шоай тайпарча сихха хувца йиш йолча урсашца цхьана универсальни оправка дагалаьцараши производствана юкъейихьараши. ХӀанз уж операцеш фрезерни станока тӀа 0,15 сахьата ю хьалхагӀа хӀара Ӏержа 0,21 сахьата еш хиннача метте, е ерригa продукци арахецара беш бола болх 1860 нормо-сахьат аттача баьккхаб, хӀьта ахча лаьрхӀача, из хул кходаь 1040 сом.

Болата литье цӀенъеча хана из хица-цӀенъеча камер чу пайда эц хьалхагӀа къаьстта шоай тайпарча яьшка цӀийдолийташи цул тӀехьагӀа насосашка гӀолла гидромонитора чу дохийташи долча технически хих. Яьшка хьачуухаш дола хий, уж хьалдизача, канализаце чуухар. Довш дола технически хий теркал а даь, слесара-рационализатора В. А. Александрова из тӀехьухаргдоаца оатхал дагалаьцар. Из предложени юкъеяхьарах 362 сом кходу. Инженерно-технически болхлой А. А. Линникова, В. Ч. Попова, А. А. Касинцева, Д. А. Будниковай творчески бригадо механизаци яьй пийшка чу йӀоахъяь яьнна заготовкаш 3 тонн езача штамповочни жӀовна кӀал ехкара балха. Из мероприяти юкъеяхьарах кходаь ахча 2,0 эзар сом гаргга хилар.

Кхы а дукха я дӀадахача шера производствана юкъекхихьа рационализаторски предложенеш.

Укх 1974 шера кхы а доккхагӀа толамаш даха лерхӀ завода рационализатораша.

В. ЛОБАНОВ,
«Красный молот» завода БРИЗГИ начальник.

МЕХАНИЗАТОРИЙ ЙОАКХО

Дика гӀулакхаш карагӀдаьннад дӀадахача шера Грозненски района Ленина цӀерагӀча колхоза кхаш лелaдераштa. Колхозо шозза совгӀа тӀехкхоачашъяьй пачхаьалкхенга ялат дохкара план. Колхозхошта из карагӀдаьннад юрта боахама техниках лерттӀа пайда эцарах, шоай декхараш кхоачашдара тешшамеи овсарле лакха йолаши механизтораша къахьегарах.

Ерригсоюзни социалистически яхь дӀахо яхьарах болча партеи правительстваи соцама жоп луш 23 февраль тӀакхоачаш еррига юрта боахама техника ремонт яь кийчъе лаьрхӀад колхозхоша.

Бакъда ремонт е болабеннача хьалхарча деношке а халонаш нийсъелар ремонтникашта. Тракторий двигателашта поршнеши гильзаши яланзар «Сельхозтехника» МРО шоай мастерской ремонт е двигателаш шоашка дӀа ца йихьача.

— ТӀаккха цига ремонт еш хилча тха боахама доккха зе хул, — йоах колхоза механически мастерской заведующе Жуков Илья Кузьмича. — Нагахьа санна тхоай мастерской оаха двигатела ремонт еш хилча 120 сом мара дӀадоац, хӀьта «Сельхозтехника» МРО — 260 сом. ХӀьта еча ремонта дикал-м ювца а езац. Цига ремонт яьча двигатела регулировка, настройка е езаш хул тха механизтораш. Цхьайолча хана де хӀама доацаш юхабахьийта безаш нийслу.

Ремонтникашта кхы а халонаш нийслу. Колхоза доалахь тайп-тайпара 78 трактор я. 1973 шера мастерскойна шиъ радиатор мара кхаьчаяц, хӀьта ходовой подшипникаш, шестигранникаш, круглякаш, вӀалла а яц. Геттара халча хьала тӀа да хий деттача машинашта ремонт елга. Уж колхозе ткъаь итт я, царех цхьаяраш еха болх беш яц, цхьаццайола оатхалаш хувца езаш я. ХӀьта эшаш яраш йоацаш я. «Сельхозтехника» МРО инженерни службана уж машинаш шоай мастерской дӀаяхьийтар деза. ХӀьта аттагӀа дацар уж оатхалаш колхоза хьаелча, ишта а вешта а йолаш йолча оатхалашца боахамаш Ӏалашде дезар из а хилча. Из дича производства толаш хул. Цхьан кога тӀа даккха деза из дош, шийна а оагӀонна аьттув болаш хургдолаш.

Цхьабакъда, ерригa халонаш эшаеш шоай декхараш толамца кхоачашде лаьрхӀад механизаторашеи ремонтникашеи.

Партега, советски халкъага КПСС Центральни Комитето даьча Кхайкарало дегаш ураовттадаь къахьегаш ба уж. Укх бетта мастерскойра арзяьннай кхоъ трактор. Еррига ремонт е езарех ахаш яьннай.

Трактораш вӀашагӀйоахаш, кхоачамбоацараш лохача механизатораша новкъостал ду ремонтникашта. Хьинаре дакъа лоац ремонт еча.

Шоай ден нормаш тӀехкхоачашъеш овсаре къахьег слесараша Донейко Петра, Котов Ильяс, Петренко Георге, кхыбараша.

БӀаьстан кхашкара балхаш доладелча хадданза болх бергболаш техника тоае дерригa низаш оарцагӀдаьхад цар.

Ремонт еча колхозхошта новкъостал ду цар шефаша—ГРМЗ коллективо.

Силос кийчъеча машинашта 80 кронштейн, 1,5 тонн эшаш йола аьшка материал еннай заводо колхоза. Цул совгӀа электродвигателашта ремонт ю шефаша. Из доккха новкъостал да.

— Механизаторий, ремонтникий социалистически яхьа керда сийг лотабаьб дукха ха йоацаш арадаьннача партийни шин документо, — йоах колхоза парткома секретара Петренко Юрий Максимовича.

Йоаккхаш йола продукци дукхагӀеи дикагӀеи хилийтара керда декхараш тӀанийцад колхозхоша.

Механически мастерской болхлоша нийслуш йола халонаш эша а еш ханал хьалха техника кийчъяь яккха лерхӀ.

Цунна тешал да шоай низах бӀубеннача ремонтникаша къахьегама овсарле лакха йолаш къахьегар.

Л. ОСИПОВ.

СУРТА ТӀА: токарь Р. Тагиров оатхал еш ва.

Автора сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ДОТТАГIАЛЕИ МАШАРЕИ ВИЗИТ

КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев ПаргIатон гIайрен лаьттан тIа малхбузехьарча полушаерча эггара хьалхарча коталон социалистически революце лидераца вIашагIкхетар кIоарга символически маIан долаш да. Кубай Компарте ЦК Хьалхарча секретара, Революционни правительства Премьер - Министра Фидель Кастрос дакха а доагIаш белгал мадаккхара, Октябрьски революци хиннаецаре кубински революци хургьяцар.

КIезига тохкамаш тIаьйттадаш Куба Республикана доагIача даькъа. Цхьабакъда Ленина мехко шийна йолча гIойлен дукха доалаш новкъостал дар бахьан долаш цун халкъо сийленца эшаяй ерригa халонаш. Ше даькхача 15 шера къонача республико дика чIоагIъяй экономика, промышленноста керда доакъош хьадаьд, бахача наха йоазув - дешар ца хар дIадаьккхад, лакха квалификаци йола къаман кадраш кийчъяй.

ПаргIатон, гIайре дIакъоастае гIерташ империализмо шийна мел могар даьдале а, Кубайна цIакха а ше цхьаь хиттаяц. Дунен халкъашта юкъера цун позицеш, цун экономически хьашташ, цун къаман кортамукъален кхерамзлен тешшаме лораеш я мехка Коммунистически парте хьакъалеча политикаца, цун халкъа революционни турпаленца меттел, иштта Советски Союзо массе вагIорахьара хьаллацарца а, 1972 шера СЭВ-а юкъеяхаргIа из йизза бокъо йолаш член а хиина дIаэттача ерригача социалистически содружества низаца.

Кубас социалистически содружества вежарашха долча мехкашца цхьана лоргIа хьаллоаттабаьб империалистически агрессена духьалара Индокитая халкъий къовсам, чIоагIа солидарность лоаттаяй Чилерча Халкъа цхьоагIон правительстваца. ООН-ен дунен халкъашта юкъерча конференцешкен лоархIам болаш ек Кубай оаз.

Принципиальни антиимпериалистически политика лелаяро, СССР-цен кхыча социалистически мехкашцен цхьоагIо а йолаш чакхдоахача гIулакхаша новкъостал даьд дунен халкъашта юкъера Кубай престиж лакхъялара. ХIанзле а итташ паччахьалкхенаша дипломатически гIулакхаш оттадаьд цунца, цу даькъе американски континентерча бархI мехко. Куба Республика бакъъяь тIаэцара тIехьара болам шерлуш латт США а.

КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте а волаш йола советски делегаци ПаргIатон гIайрен тIа яхаро кхы а дукхагIа чIоагIъергъя дунен аренера Кубай авторитет. Цунца цхьана цо цIаькха а хьагучайоаккх цхьа фунехк даьча «тIехпини держава барта» хакъехьара уйла общественноста дег чу йоссае гIертача буржуазни пекински пропаганда харцо. Нагахьа санна СССР-о дунен халкъашта юкъерча гIулакхашта тайп-тайпара общественни строяш йола паччахьалкхенаш машаре яхаре принципаш чIоагIъяра белгтала низаш ца кходой (цу гIулакха вахавар Л. И. Брежнев США, ФРГ-е, Франце, Инде), кхы цул кIезигагIа бIаргагуш дац, социалистически мехкашцен империализмана духьала паргIатон къаман кортамукъален бахьан долаш къовсам лоаттабеча халкъашцен йизза солидарность йола политика Советски Союзо хувца ца лушu чIоагIгIен чакхйоахаш хилар.

Франце общественность а машара тIехьа мел латтараш а теш, СССР-ан Куба Республикаен юкъера доттагIала бувзамаш дIахо чIоагIдаро иштта малхбузехьарча полушарен дерригача дунен тIен машар чIоагIбара гIулакха аьттув боаккхаргболгах.

Раймон ГЮЙО,
Дерригдунен Машара Совета Президиума член.

(АПН).

СОВЕТСКИ ГАЗ ХЬАКХАЬЧАЙ

Укхаза, Коувола яхача городагара ерригаш а ворхI километр мара гаьна боацаш, Къулба-Малхбоалехьарча Финлянде. дукха ха йоацаш а тIехьа керда гIирс къалбеча тата доаллар Духах-денах ца кхетачоа хеталора укхаза боккха кегар боалл аьнна: лаьтта Iувшаш экскаваторий лекхаргий болата мочхалаш дар, лаьттах ирака хьекхаш оакха машинаш яр, гIар-тата делла лаьтта гIолла текхаш лелар еза-йоккхий бульдозераш... СССР-ера Финлянде йода газопровод йилла йоалаш латтар цу моттигашка.

ГIишлонхоша боарамагIен чIоагIа хьинар тIадахийтан дуклар газопровода болата тай. ХIанз из дилла даьннад.

Дуккха дувца йиш я ца гIирс беш баьхкача нахах. Царех цаI ца А. Ф. Еферин — гIорваьнна машинист-турбоукладчик. Социалистически Къахьегама Турпал Цу къонахчал долча саго кхыча советски гIишлонхоша цхьана, тешаме техника говза лехкаш 125 километр хала никъ баьб советски Даьхен доазонгара Коуволага кхаччалца. Цар хьийга къа бахьан долаш лотабеннаб советскии финскии инженерашен болхлошен хьабаь доттагIала керда ала.

Лаьттах Iоччехкай 125 километр болата турбаш, оахкаш хьал даьккхад 550 000 кубометр лаьтта, цу даькъе 28 000 кубометр тIо а болаш. Саьнгар йоаккхаш хала никъ беча хана цар чакхбувла бийзаб боалоз мо йолча ушалех, долхача хиний гечоех, кемаш лелача канаях. Цар лайнаi шелал, хьекха лоа, догIаш. Долла хIама духьал даьнна хиннад наха, хIаьта а шек баьннабац уж. Говзали хьаькъали, цу тIа а эрсий денале оамал котъяьннай.

Соахка 29 октябре а тIехьа телетайпна ленташа газеташка хоам бир: «Тахан Рейнгель яхача моттиге (город Иматрана юххе) трубопровод чакхъялар дезде гулбенна нах а болаш даьдаьлар укх 1974 шерре а советски Iалама газа 500 миллион кубически метр Финлянде йоалаергйолча газопровода советскии финскии участкаш вIашагIхетта ов».

Цу хана денз ши бутт совгIа ха мара яьннаяц.

...Iуйрийна гIоа тIайнжача листача баьццарча корсамийн дийкха гаьнийн бовхьел лакха енна урагIъяха латт нийсса хьалъяь вышка. Цу чу я газ дIа-юха екъаш йола пункти газопровода управлени ю станции. Гаьна яц моттигерча турбопроводий говнаш укхазара массе оагIорахьа дIа-юха гIоргдолен советски газ цу чу гIолла йолалургйолен ха.

ХIаьта хIанз из кхачарга чIоагIа сатувсаш ба Котке. Газ йоагаш болх бергба цу промышленни центрерча хьу чакхйоахачен целлюлозно-каьхатен промышленноста предприятеша. Газа управлени еча станцегара доача эггара хьалхарча 34 километр дIаьхача болата говно Котка хIанз чIоагIа ювзаялийтай СССР-ера Финлянде йодача газопровода централни магистралаца.

Йоккха событи хилар газови магистраль болх бе йолаялийтача денах Финляндски республика президент У. К. Кекконен тIа а волаш газопровод хьаеллар чIоагIа дездеш церемони хилар. Эггар чIоагIагIа дог тохадолийташ йола минут яр президента Кекконена хьал а логаяь, Финлянде енача эггара хьалхарча советски газах сийна ала баьнар.

«Несте» яхача мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста паччахьалкхен акционерни общества генеральни директора У. Рааде, газопровод хьаеллача ше къамаьл деш, лаккха мах бир советски специалистий къахьегама, белгалдаьккхар малхбузене энергетически кризис йолча хьалашка газопровод болх бе йолаялар къаьстта боккхача лоархIаме хилар.

Цхьана газопровод йилларо цIаькха а хьахьекхар СССР-он Финлянден беркате цхьана къахьегаш хилар.

К. БОГДАНОВ,
(ТАСС).

ГIишлонхочун профессел бехктохкамегIен сийлахьен а йолаш професси яц хIанз ДРВ-е. ТIемо дукха зенаш даьд гIирсашта. ТIеяьча човнашта царба дар, йомо хаяь городаши юрташи, наькъаш, тIаьш промышленни предприятеш юхаметтаоттаяр — машар юхаоттабаьчул тIехьагIа республикана керттера а хиина дIаэттад из декхар.

СУРТА ТIА: Ле Тхи Туа — са ца кходеш къахьегарах «Социалистически къахьега бригада» яха сийлахьа цIи еннача наькъашка болх беча кхалнаьха бригада бригадир.

ВИА—ТАСС сурт.

НАХА БАРКАЛ ОАЛАШ КЪАХЬЕГ

Цхьа дезал санна барттайна хьинаре къахьегаш дуккхача къамех бола медицински специалисташ ба Грозненски стоматологически поликлинике. Царна юкъе ба эрсий, нохчий, гIалгIай, украинцаш, эрмалой, кхыча къамех бола медицински болхлой. Шоай декхараш цIенен диззан кхоачаш а деш хIара дийнахьа бIаьш болча наха гIулакх ду цар. Цергаши кхалаши тоаяйта, е тоае йиш йоацача кхаьча телха церг, кхала е юхкаш дIаяхийта вена саг безаме тIа а йице, гIулакх ду тха поликлиника лораша. Иштта дарба деш бола тха лораш Грозерча, иштта районашка балача дуккхача наха бовзаш, цар чIоагIа лоархIаши сийдеши ба. Цергашта, кхалашта дарба дарал совгIа е пайдана йоацаш телхараш дIаяхарал совгIа керда цергаши кхалаши дIатохаш, йолаш йолчарна бетташ тIайохкаш говза цергий лораш, техникаш-специалисташ ба тха поликлинике.

Тха пациенташа чIоагIа лоархIаши сийдеши ба Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни лор, поликлиника заведующи З. П. Гуль, цун заместитель Р. И. Семенова, лораш Б. П. Гепперт, Г. М. Кукулиева, Т. И. Авакова, воккхагIвола техник С. Н. Голод, цергий техникаш А. Абасов, П. Шубаев, А. Джабраилов, кхы дуккха бараш а. Уж берригаш а лакха квалификаци йолаш, шоай балхах дика кхеташ, наха товча бесса гIулакх де ховш ба. Цудухьа даьннад цар сий а.

Шоашта хьалхашка латта декхараш массаза а дизза кхоачашдеча поликлиника коллективо доаха къахьегама толамаш шергара шерга дикагIа хул. Цергаштен кхалаштен дарба дара, иштта цергаши кхалаши тохарен йолаш йолчарна бетташ йохкарен паччахьалкхен план кхоачаш ца еш цхьаккха бутт дIабахийтац цо. Шоай поликлиника коллектива болх кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша кхетамца вIаштIехьбаккхарах пятилетка кхоалагIча, хоадамбеча шера плани тIаийца социалистически декхараши ханал дуккха а хьалха, 15 декабре кхоачашдир поликлиника лораша.

Шоай балха тIа йоккха опыти лакха квалификаци йолча Грозненски стоматологически поликлиника медицински болхлоша дукха консультативно - методически новкъостал ду шоаш шефал леладеча республикерча цхьайолча районашта. Царех я Шалински, Наурски, Советски районаш. Тха стоматологически поликлиника базе хIара шера производственни практика чакхйоаккхаш хул лоаларча вежарашха йолча Дагестански АССР-ча стоматологически института студенташ. Иштта шоаш болх беш боллашехьа Грозерча цергий лорашен техникашен шоай балха квалификаци лакхъю тха поликлинике.

Дуккхача шерашка шоаш Iоаяь опыт дIа а луш башха дика медицински специалисташ хьалкхебу тха поликлиника специалисташа. Шоай балхах дика кхеташи тха пациенташа чIоагIа лоархIаши сийдеши ба къона медицински специалисташ, цхьоалагIча категоре стоматолог дарбан-профилактически отделене заведующи Н. Б. Архипова, стоматолог Р. И. Бекова, лор Е. Б. Куртов, стоматолог В. И. Яшин, цергий техникаш Понкратьева, Фадин, Бархударян, кхыбараш.

КПСС XXIV съезде белгалдаьккхад наха деш дола медицински гIулакх дIахо йодача хана кхы тIа а тоаде дезилга. Цудухьа тха поликлиника медицински болхлоша кхоачамбац карагIдаьнначох, керд-керда методаш шоай балха юкъехувл цар наха деш дола гIулакх тоадара.

ЙислагIча пятилетка дийлагIча, къоастамбеча шера хьинар айденна къахьегара партега, советски халкъага КПСС ЦК даь Кхайкарали «1974 шера халкъа боахама план ханал хьалха кхоачашъяра промышленноста, гIишлошъеча, транспорта болхлоша Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра» хьакъехьа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК цоцами чIоагIа раьза хинна хьал а лаьца цу лоархIамерча шин документа жоп а луш, Грозненски стоматологически поликлиника коллективо ший торонашка а хьежа керда, доккхий социалистически декхараш тIаийцад: цергаштен кхалаштен дарба дара, керда цергаши кхалаши дIатохара шера 200 эзар сома маьха балхаш чакхдаха, промышленни предприятей къахьегамхоштен кхувш боагIараштен медицински гIулакх дара шера план 25-ча декабре кхоачашъе.

Уж декхараш шоаш толамца кхоачашдергхиларах дог тийша а болаш хьинар айденна къахьегаш ба тха стоматологически поликлиника медицински болхлой.

В. МЕДВЕДЕВА,
Грозненски стоматологически поликлиника партийни организаце секретарь.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Социалистически декхарагIа лаьрхIачул 219 метр кIоаргагIа бурув техар дIадахача шера Старогрозненски УБР-ра коммуниста Краморов Гаврил Васильевича кулгалдеча бурув тохача бригада къахьегамхоша.

Дикача толамашца дIадоладаьд цар нийслагIча пятилетка ер диьлагIа, къоастамбеш дола шу а. Январь бетта планагIа 143 метр кIоарга бурув тоха дезаш бар уж. 27 январь тIаккхоачаш 170 метр кIоарга бурув техар, бетта планал совгIа 27 метр. Хозрасчето хьахьоккхача тайпара бурув тохара балхаш сихдаро, химреагенташта, электроэнергена, кхыча деталашта экономи яро торо хулийт бригадана хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 30 эзар сом маьха йолча паччахьалкхен средствашта кхом бе.

— Мастераша Захаров Михаила, Кузнецов Николая, Черников Степана, Литвиненко Федора кулгалдеча ерригача сменаша тIехкхоачашъю бурув тохара балха хIара дийнахьара заданеш,— йоах бурув тохача бригада начальника Г. В. Краморова.

Январь бетта планал совгIа 57 метр кIоарга бурув тоха дош деннад бригада болхлоша.

В. АЛЕКСЕЕВ.

КЪАЬНА МЕХАНИЗАТОР

28 шу да Магомадов Оалхазара механизаторалла болх бу. ХIаьта Советски района «Новая жизнь» яхача колхозе цо къахьега 16 шу совгIа ха я.

Колхоза механизаторий коллективо цун сий ду къахьегара тIера из воландаь, шийна тIадилла моллагIа декхар дизза цо кхоачашдендаь. Эшача хана из ва тракторист, шофер, механик. Оалхазара сурт хьалтеха доал колхоза Сийлен доска тIа, цунна дукхаза еннай Сийлен грамоташ, ахчан премеш. Цхьабакъда массадолча совгIател дезагIа лоархI цо шийна енна ленински юбилейни медаль.

Ший даь лаppaгIа дIавода цун воI Хьамид а. Соахка 8 класс чакхъяьккха ваьлча, «Серноводскерча механизаторий курсашка деша вахар из. Цигара цIавеча денз колхоза тракторни бригаде болх беш ва Хьамид.

ХIанз МагомадовгIар дезале ши механизатор ва — дай воIи.

Укх карарча хана колхоза техника тоаеча дакъа лоацаш ва уж шаккхе.

З. ХУТАЕВ.

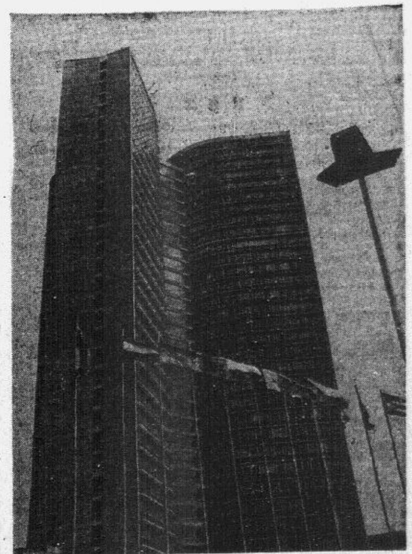
ЛАКХАРЧА СОРТАГIА

Партега, советски халкъага КПСС ЦК даь Кхайкарали «1974 шера халкъа боахама план ханал хьалха кхоачашъяра промышленноста, гIишлошъеча, транспорта болхлоша Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК цоцами чIоагIа раьза хинна хьаллаьцача «Старогрознефть» НГДУ концевой трапни установка а болхлоша хьинар айденна къахьег укх шера. Цар кийч а деш дIаккхухьийт мехкдаьтта чакхдоахача заводашка Хаян -Кертерча нефтепаркера мелови мехкдаьтта.

Духхьал январа хьалхарча шин декадагIа цар кийч а даь дIадахьийтав 300 эзар гаргга тонн мехкдаьтта. ДIа мел даьхийта мехкдаьтта тIехдикача сортагIа да.

— ДукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш продукци лургья, яхача девизагIа къахьегаш ба тха болхлой,— йоах концевой трапни установка инженера-технолога Абитов. Марата. Цу даькъе шоай новкъосташта хьоькхам телаш къахьегаш ба коммунисташ Шаумян Степан, Коновалов Александр, Грудницкий Владимир, Половников Анатолий, кхы дуккха бараш а. Иштта дика къахьега вIаштIехьдовл цар хIаране шиш-ша-кхоккха балха говзал хиларах.

А. ТИЩЕНКО,
«Старогрознефть» НГДУ такелажник.

Iилмен культурен дегIаккхувлача, экономика айеча доккхий толамаш даьхад советски халкъо Коммунистически парте кулгалца. Доккхий да «суверенни вийсхон наькъаца ВIаши Экономическя новкъостал дара Совете — СЭВ-е — дIачудахача социалистически содружества мехкий вежарашха долча халкъашта карагIдаьннараш а. Дунен шоллагIа тIом чакхбаьнначул тIехьагIа из хьаянза яргIоацаш дола гIулакх нийсдир экономически политически хьалаша. ХIанз СЭВ-а членаш — Болгари, Венгри, ГДР, Монголи, Польша, Румыни, Чехословаки, СССР, Куба (1972 шера июле денз). Цхьайолча организацей балха юкъе дакъа лоац Югославе, зембоахараш болаш цига хул ДРВ-ен КНДР-ен вийкалаш. ХIаьта 1973 шера духхьашха соглашени йир СЭВ-о капиталистически мехкаца — Финляндеца цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьа. СЭВ-аца цхьана гIулакхаш леладелга хьаштдолаш я кхыйола паччахьалкхенаш а.

Цхьана леладеча гIулакхаша лерхIар — доакъашхой долча мехкий низаш вIашагIтохарен царна координаци ярен наькъаца цар халкъа боахам дегIабоалабара новкъостал делга, социалистически экономически интеграцена гIо делга (цун комплексни программа 1971 шера СЭВ-а XXIV сессе чIоагIъяь а 15—20 шера лаьрхIа а яр).

Дунен территорех 18 проценти бахача нахах иттлагIа дакъен дIалоацаш йолча СССР-он содружества мехкашен дунен промышленни продукцех кхоалагIа дакъа лу, шоай политически боахамен гIулакхашца дерригача дуненна чIоагIа влияни а еш. СЭВ-а мехкаш кхоталулга социализм толаме дегIаяран коммунизм хьалъяран хиланза даргдоацаш да. Уж экономически дегIаахаро социалистически система совленан хьахьекха ца Iеш, дунен тIа хоадамболлаш йола машара фактор а я.

Массе тайпара я цхьана леладеча экономически, Iилман, культурни гIулакхий формаш, хIаьта уж массе хана йIаьхий а хул.

Геттара пайдана хилар, масала, СЭВ-а членаш долча мехкаша СССР территоре тIа Усть-Илимскен Киембаевскен йоккхий предприятеш хьалъяра а хIаьта иштта «Интертекстильмаш», «Интерэлектро» яхараши кхыяраши санна йола дунен халкъашта юкъера организацеш хьаяра а хьакъехьа яьча соглашенешта кулгаш яздар.

ДегIаух хIанз традиционни а хинна дIаэтта бувзамаш, шерра дIа-хьа ийю продукци а, опыт а, Iилмашта карагIдаьннараш а.

СУРТА ТIА: Москвера СЭВ-а здани.

В. ЕГОРОВЕЙ,
А. СТУЖИНЕЙ
сург.
ТАСС фотохроника.

ПРОПАГАНДИСТ БИБЛИОТЕКЕ ВЕНАВ

Хьехархо, марксизма - ленинизма лардий школа пропагандист Николай Макарович Струев Каргалински юртарча библиотеке вахар. «XXIV съезд чакхъяьнначул тIехьагIа Советски Союза Коммунистически парте арахьарча политика гIулакхаш» иштта йолча темагIа аргIанарча политзанятена кийчо е езаш вар из. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева машар безача низий Дерригдунен конгрессе даь къамаьл довзийта дезаш вар пропагандист школа ладувгIарашка.

— Ольга Петровна, — хоатт пропагандиста библиотека заведующега, ший тема дIа а йовзийта, — малагIа литература эца могадергда Iа сона. «КПСС XXIV съезда цоцамаш — вахаре» яха тематически картотека елар библиотекаро пропагандиста, цунга шийна эша литература хьахаржийта. Иштта Л. И. Брежнев США, ФРГ, Франце ваха хиларах, вай мехко цу паччахьалкхенашца яьча соглашенеех лаьца газеташ, журналаш тIара статьяш а елар пропагандиста библиотека болхлоша.

— АргIанарча занятена кийчлуш массаза а тхоай юртарча библиотеке воагIа со, дувц Н. М. Струева. — Библиотека болхлоша даиман гIо ду сона эшаш дола политически литература, газета е журнала тIара статья лаха.

Дешара шу долалуш ладувгIараштa В. И. Ленина тIеххьарча шерашка яздаь балхаш довзийтар пропагандисто. Уж дар «Дневника оагIонаш», «Мишта эргайоаккхаргья вай рабкрин», «Мишта вIаштIехьъяккха еза яхь» яха а иштта кхыдола а балхаш. Пропагандисто библиотекарашка дехар дир марксизма - ленинизма школа хIара ладувгIархочоа уж балхаш хьахаржар. Цун дехар кхоачашдир.

ХIара ладувгIархочо уж балхаш дийша а конспект оттаяь а хиларах занятиш лакхача боарамах чакхъяьлар.

Цу тайпара болх библиотекараша пропагандисташца баь ца Iеш, лектораща, агитаторашца, политинформаторашца а бу. Царна лаьрххIа Iилма - популярни книжкайн статьяйн спискаш увттаю. Иштта царех я: «Дерригa а сага духьа, дерригa а сага долча берката», «Тхо интернационалисташ да», «ДоттагIал — вай низ». «Ды — халкъа дола доххьаж», иштта кхыяраш.

Иштта библиотеке я шоай «ЦIе ахархо» яхача колхоза дикагIболча нахах, цар социалистически яхье доахача толамех, вахарах дувцаш йола материалаш. Царех а дика пайда ийбу шоай балха агитаторашa, лектораша, пропагандисташа.

Из библиотеке беча боккхача балха цхьа оагIув мара яц. Цу тайпара дика вIаштIехьбаьккха леляабу укхаза кхыболча библиотека дешарашцара болх а. ХIара денна беча балхаца наьха сакхетам лакхбеш хьайоагIа Каргалински юртарча библиотека коллектив.

«Дикача балха библиотека» яха сийлен диплом хьожадаьд коллектива. Из да цига болх беш болча Светличная Ольгай, Крылова Аллай, Ерохина Валентинай къахьегама лакха мах бар.

Е. ФАРНИЕВА.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ЯЬККХАЙ

ИйслагIча пятилетка диьлагIча шера плани тIаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй Карабулакски бурув тохара балхий управленерча бурув деттача бригадаша. Цу яхье хьалха латтачарех я бурув детта мастер, коммунист Трусов Михаила Фадеевич керте латта бурув детта бригада.

Управленерча бригадашта юкъе эггара хьалха, 25-ча январага кхачалехьа, 150 метр бурув а тохаш кхоачашйир цо бетта план. Планал совгIа техад итташ метраш бурув.

Хьинар айденна къа а хьегаш социалистически яхье хьалха латт бригадера бурув деттараш Гомкортиев Iалаудин, Селезнев Леонид, Налюшный Василий, Алейников Николай, кхыбараш.

А. БАКАЛЮК,
Карабулакски бурув тохара балхий управлене инженер.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 февраль

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05— Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — «Советски характер». Телевизионни очерк. 10.00 — Босбола телевидени. «Шун уйла». Передача дIахьу Доброхотова. 11.00 — Къонаш эфире я. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — Босбола телевидени. Телевизионни документальни фильмай программа. 16.30— «Кхашкара торонаш». 17.00—Шахматни школа. 17.30 — Босбола телевидени. Дешархошта. Къонабарий творчество. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Берашта. «Пхьабуаргаши уж дашхари». 18.35 — Миллионий ленински университет. «Социалистически производство а материальни тороний кхомбара наькъаш а». 19.05 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 19.25 — «Лаьтта гIолла гIа боах саго» яха киноочерк. 19.40 — «Сильва» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Театрах дола дувцараш. 22.30 — Классически ашарий концерт 23.00 — Шахматаш. 23.15 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

17.30 — Берашта дола фильм. 18.10— 9-ча пятилеткана хьалха латтараш. Слесарь-сборщик Сидоров (гIалгIай меттала). 18.20 — Киножурнал. 18.30— «Советски Iаьдал оттача хана Нохч-ГIалгIайчу хинна классови къовсам» яха беседа. 18.40 — Хоамаш, реклама. 20.00. Шоана, бераш (гIалгIай меттала). 20.10 — Лораде книжка (нохчий меттала). 20.25 — Фильм-концерт.

8 февраль.

I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05— Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Дешархошта. «Читайгород». 10.00 — «Сильва» яха художественни фильм. 11.20 — «Вай торонаш». 15.10 — Передачай программа. 15.15 — Вай Даьхен исторе очеркаш. 15.45 — Босбола телевидени. «Италмас» яхача иллейи халхарийн Паччахьалкхен ансамбла концерт. 16.30 — Дешархошта. Социалистически Къахьегама Турпалца РСФСР-а заслуженни механизаторца Бахолдиноица «Орленок» яхача телестуде юнкораш вIашагIкхетар. 17.00 — Берашта. Кинопрограмма. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Босбола телевидени. Берашта. «Доккха зулам» яха мультфильм. 18.25 — «СССР-а Iилмай академе — 250 шу». 19.05 — «Господина де Мольера сийна дерригаш а массехк дош» яхача телевизионни спектакла премьера. 21.00 — «Ха» Информационни программа. 21.30 — Босбола телевидени. Социалистически мехкий кагирхой творчески концерт. Йистедаьлча— волейболах ловзаш дунен халкъашта юкъе вIашагIкхетар. Советски Союз— Америка ВIашагIкхийтта Штаташ. Минскера передача. Йистеьлча—кердадараш, передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.45 — Нохч-ГIалгIайчу гIолла. Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.05 — Хоамаш, реклама. 19.10 — Документальни фильм. 19.20 — Шоана, кхалнах (гIалгIай меттала). 19.50 — Киножурнал. 20.00 — Шоана, бераш. 20.10 — Социалистически яхье хIалхабаьннараштa хетадаь концерт (нохчий меттала).

РАДИО

7 февраль

6.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаша хаоттами. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Сона дукха беза са мохк» яха иллей концерт (гIалгIай меттала). 8.50 — Болхло яхар еза цIи я. Промышленноста болхлошта (нохчий меттала). 16.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.15 — Экономически знаней болхлой факультет. Пайда барах йола беседа (эрсий меттала). 16.30 — «ДоттагIалца ба вай низ» яха корреспонденци (нохчий меттала) 16.45 — «Яхье довлар хьалха довлар да» яха корреспонденци (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — Интернациональни доттагIлен радиоклуб (нохчий меттала).

8 февраль.

6.30 — Хоамаша хаоттами. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — Моттигерча композиторий произведенеш (нохчий меттала). 16.00 — «Ветеранаша нах кхетамца кхебу» яха передача (нохчий меттала). 16.15 — ДоттагIий оазаш. Украина дош (эрсий меттала). 16.30 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, делкъел тIехьагIа цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, бе-беча оагIорахьара мух а хьекхаш ха хилен фегара температура республике гIолла 5 градусаген Грозне 2 градусаген кхаччалца шелал йолаш хилен тарлу. Кхоанен ломмен кхьала, юкъ-юкъе екха а екхаш, цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш, къулба - малхбоалехьара мух а хьекхаш ха хилен фегара температура бийсашка 6—11 градус шийла, деношка 3 градус шелалгара, 2 градус йIовхалга кхоачаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен культурая отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерен — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен денношка.

СФ02042. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84. Заказ № 1147.